« Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος »

ΕΤΟΣ Β'. ΣΜΥΡΝΗ, τῇ 30 Σεπτεμβρίου 1859. Ἀριθ. 18.

ΤΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ.

Περιττὸν νομίζομεν νὰ ἐκθέσωμεν τὴν ἐτυμολογίαν τῆς λέξεως *μυθιστορία*, διότι ἐτυμολογεῖται οἰκοθεν, σύνθετος οὖσα ἐκ τῶν λέξεων *μῦθος* καὶ *ἱστορία*, ὧν ἑκατέρα μὲν ὑπὸ τὰς διαφόρους αὐτῆς σημασίας ἐξεταζομένη οὐδὲν ἔχει τὸ ἐπιλήψιμον, ἐκ δὲ τῆς συνθέσεως προὔκυψεν ὡς φαίνεται κατὰ τὴν γνώμην ἁγιοφρόνων τινῶν, ὀλέθριόν τι ἀρᾶμα, τοῦ πόματος τῆς Κίρκης ὀλεθριώτερον. Καὶ ἴσως μὲν ἡ κατὰ τοῦ μυθιστορήματος πρόληψις αὕτη ἐν μέρει δὲν εἶναι ἄνευ λόγου, διότι ὁμολογητέον ὅτι κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἐφάνησαν συγγράμματα τοῦ εἴδους τούτου μᾶλλον ἢ ἧττον ἀκολάστου χαρακτῆρος, ἀλλ' ἤθελεν εἶναι ἄδικον, ἀδικώτατον διότι ἔπταισεν ἕνας ἢ δύω γκιαούρδες νὰ σφάξωμεν ὅλους τοὺς χριστιανοὺς, νὰ κηρύξωμεν σταυροφορίαν κατὰ τῶν μυθιστορημάτων ἐν γένει, διότι ὑπάρχουσι καὶ μυθιστορήματα τείνοντα εἰς τὸ νὰ διλητηριάσωσι τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν. Τότε πρέπει νὰ βάλωμεν εἰς πῦρ καὶ τὰ Ὁμηρικὰ ἔπη, ἐφ' οἷς τοσοῦτον κλεΐζεται καὶ ἐπαίρεται ἡ Ἑλλάς· διότι καὶ αὐτὰ ὑπὸ τὴν γενικὴν κατηγορίαν τοῦ πλαστοῦ διηγήματος ὑπαγόμενα τί ἄλλο εἰσὶν ἢ μυθιστόρημα ὑψηλοτέρου εἴδους, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο ἐπικὸν ποίημα οἷον ἡ *Αἰνειὰς* τοῦ Βιργιλίου, ὁ *Ἅδης* κτλ. τοῦ Δάντου, ἡ *Ἀπελευθερωθεῖσα Ἱερουσαλὴμ* τοῦ Τάσσου, καὶ αὐτὸς ὁ *Ἀπολωλὼς Παράδεισος* τοῦ Μίλτωνος, καὶ σχεδὸν πᾶσα ποίησις. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἂς ἀποῤῥίψωμεν καὶ πᾶσαν ἀλληγορικὴν διήγησιν τῆς θείας Γραφῆς, οἷον τὸ *Ἆσμα ἀσμάτων* τοῦ Σολομῶντος, τὰς παραβολὰς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου! Τὸν συναινέσοντα εἰς τοιαύτην καταδίκην τῶν Μουσῶν ἠθέλομεν βέβαια κατατάξει μεταξὺ τῶν παραφρονούντων. Εἰ μὲν, λοιπὸν τὸ ἔπος δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μυθιστόρημα, ἀντιστρόφως καὶ τὸ μυθιστόρημα δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔπος. Τοῦτο δὲ φαίνεται φρονῶν καὶ ὁ πρύτανις τῆς Ἑλληνικῆς φιλολογίας Κ. Ἀσώπιος, οὗ ἠκούσαμέν ποτε λέγοντος ὅτι τὴν σήμερον τὸ μυθιστόρημα κατέχει τὸν τόπον τοῦ ἔπους. Ναί, τῷ ὄντι, τὴν σήμερον τὸ μυθιστόρημα ἀντικατέστησεν οὐ μόνον τὸ ἔπος ἀλλὰ καὶ τὸ δρᾶμα, καὶ σχεδὸν πᾶν εἶδος λόγου, ἐμμέτρου τε καὶ πεζοῦ Ἐν αὐτῷ συμπεριλαμβάνεται πολλάκις καὶ τὸ λυρικὸν ὕψος καὶ τὸ δραματικὸν ἐνδιαφέρον, καὶ ἠθικὰ καὶ πολιτικὰ παραγγέλματα καὶ δημηγορίαι, καὶ ἱστορία, καὶ τοπογραφία, καὶ τί δὲν περιέχεται; Ἀφ' οὗ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Κοραῆς, ὁ πρόδρομος τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν παλιγγενεσίας, οὐχ ἀπηξίωσε νὰ σχολιάσῃ καὶ ἐκδόσῃ τοῦ Ἡλιοδώρου τὰ Αἰθιοπικὰ, καὶ ὁ ἱεροκήρυξ Βενέδικτος νὰ μεταφράσῃ εἰς τὴν καθομιλουμένην, διὰ τί οἱ νεώτεροι νὰ ἀπέχωσι τοῦ νὰ γράφωσιν ἢ νὰ μεταφράζωσι μυθιστορήματα τῶν τοῦ Ἡλιοδώρου ἠθικώτερα καὶ λαμπρότερα, καὶ ἀληθῆ ἀριστουργήματα τῆς ἀνθρωπίνης φαντασίας;

Ἔπρεπε λοιπὸν ὁ *Τηλέμαχος*, τὰ κατὰ *Παῦλον καὶ Βιργινίαν*, ὁ *Ῥασσέλας* (μεταφρασθεὶς καὶ δημοσιευθεὶς διὰ τῆς Ἀποθήκης τῶν Ὠφελίμων γνώσεων) ἡ *Ἀταλὰ*, ἡ *Καλύβη τοῦ Θωμᾶ*, ἥτις εἶναι μετὰ τὸ Εὐαγγέλιον τὸ ἠθικώτατον βιβλίον τοῦ κόσμου, ἔπρεπε, λέγω πάντα ταῦτα, ἐ-

πειδὴ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μυθιστορημάτων ὑπάγονται νὰ μένωσιν ἄγνωστα εἰς τοὺς μὴ γινώσκοντας ξένας γλώσσας.

Ἔπρεπε δὲ καὶ ὁ Φιλόκαλος ἵνα μὴ τυχὸν γίνῃ φιλόκακος, νὰ μὴ ἐπιχειρήσῃ τὴν μετάφρασιν καὶ δημοσίευσιν τῶν Ἀποκρύφων τοῦ Λονδίνου· μυθιστορήματος γονιμοτάτης καὶ ὑψηλῆς φαντασίας, καταδεικνύοντος τὰς πληγὰς τῆς Ἀγγλικῆς κοινωνίας μετὰ ζωηροτάτων χρωματισμῶν καὶ δεικτικωτάτης σατύρας.

Ἐκ τοῦ μυθιστορήματος τούτου, καθ' ἡμετέραν γνώμην, κακὸν δὲν δύναται νὰ πηγάσῃ· ἐξ ἐναντίας δὲ τολμῶμεν εἰπεῖν ὅτι διδάσκονται ἐν αὐτῷ ἐμπράκτως οὐκ ὀλίγα μαθήματα ἠθικῆς, καὶ μεγίστη ἀποστροφὴ πρὸς τὴν κακίαν· λοιπούμεθα δὲ ὅτι τὰ στενὰ ἡμῶν ὅρια δὲν μᾶς ἐπιτρέπουσι νὰ κάμωμεν τὴν δέουσαν ἀνάπτυξιν περὶ τούτων ἐνταῦθα.

Ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ *Ἐπιθεώρησις τῶν δύω κόσμων* (Revue des deux mondes) τὸ σπουδαιότατον περιοδικὸν σύγγραμμα τῆς Εὐρώπης δὲν περιέχει πολλάκις μυθιστορήματα, καὶ ἐκ τῶν τῆς Ἑλλάδος ἡ *Πανδώρα* πότε εὑρέθη ἄνευ μυθιστορήματος; Ἀγνοοῦσιν ἄρα οἱ *μθιστοριοφόβοι* ὅτι ξηρὰ ἠθικὴ ἄνευ εἰκόνων καὶ παραδειγμάτων διδασκομένη ἐμποιεῖ κόρον, καὶ σπανίως φέρει τὸ ποθούμενον ἀποτέλεσμα;

Καὶ ἄλλα πολλὰ ἠδυνάμεθα εἰπεῖν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀλλ' ἀρκούμεθα εἰς ταῦτα ἐν τῷ παρόντι, καὶ πάλιν χρείας τυχούσης λέγομεν τὰ δέοντα τὸ κατὰ δύναμιν.

ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΟΥ,

Μεταξὺ τῶν Ἐρυθροχρόων ἢ Χαλκοχρόων Ἰνδῶν τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

Ὑπὸ ΠΑΥΛΟΥ ΚΑΝΗ.

(Συνέχεια.)

Οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον θρησκευτικὸν αἴσθημα δὲν φαίνεται ἐπικρατοῦν μεταξὺ τῶν Χινουκῶν καὶ λοιπῶν ἐρυθροχρόων φυλῶν. Τὰ πάντα ἀναφέρονται εἰς τὸ Μέγα πνεῦμα, ἀλλὰ τὸ Μέγα τοῦτο Πνεῦμα δὲν εἶναι εἰμὴ ἀόριστόν τι ὄν, πρὸς ὃ οὐδεμία ἐξωτερικὴ λατρεία προσφέρεται.

Καί τοι ἐκ τινων μύθων αὐτῶν φαίνεται ὅτι πιστεύουσιν εἰς μέλλουσάν τινα ζωήν, εἰς τὴν μέλλουσαν ταύτην ζωὴν δὲν προσδοκῶσιν οὔτε ἀμοιβὰς οὔτε ποινάς. Μόνος ὁ θάνατος ἐπιφέρει εἰς αὐτοὺς βαθείαν ἐντύπωσιν, ἥτις δηλοῦται διὰ τῆς σοβαρότητος τῶν ἐπικηδείων τελετῶν αὐτῶν, καὶ διὰ διαφόρων πράξεων δεισιδαιμονίας, τῶν ὁποίων τὰ καθέκαστα ποικίλλουσι μὲν κατὰ τὰς διαφόρους φυλάς, ἀλλ' ἅπασαι πηγάζουσιν ἐξ ἴσου ἀπὸ αἰσθήματος εὐσεβείας. Ὅταν εὑρεθῶσιν ἀπέναντι πτώματος, ἀποστρέφουσι τὸ πρόσωπον, ἢ θέτουσι τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν καὶ δὲν τολμῶσι νὰ ἐπιβλέπωσιν ἐπ' αὐτὸ εἰμὴ διὰ μέσου τῶν δακτύλων. Τὰ νεκρὰ σώματα περιτυλίσσονται εἰς τεμάχια ὑφασμάτων καὶ φέρονται εἰς τὸ νεκροταφεῖον ἐντὸς ἀκατίων, ἅτινα ἀναρτῶσιν ἐπὶ τῶν δένδρων ἢ εἰς τοὺς βράχους, ἔνθα τὰ ἄγρια θηρία δὲν δύνανται νὰ βλάψωσιν αὐτά. Ἐντὸς τῶν μονοξύλων τούτων ἐναποθέτουσι παντοῖα πράγματα· οἷον ἱματισμοὺς, παρωψίδας, χύτρας κτλ. ἅτινα φρονοῦσιν ὅτι δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι τῷ ἀποθανόντι ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ· πάντα δὲ ταῦτα σχίζονται ἢ συντρίβονται εἰς μυρία κομμάτια, διότι τὸ Μέγα Πνεῦμα μέλλει νὰ ἀνακαινίσει αὐτά. Πολλάκις εἰς τὸ ἀκάτιον τὸ ὁποῖον περιέχει τὰ λείψανα μαχητοῦ, προσαρτῶνται τὰ ὅπλα καὶ ἡ πολεμικὴ ἢ κυνηγετικὴ ἐνδυμασία του.

Τὰ νεκροταφεῖα εἶναι ἱερά· οὐαὶ δὲ εἰς τὸν ὅστις ἤθελε τολμήσει νὰ πάρῃ ἓν ἐκ τῶν ἀντικειμένων ἅτινα ἡ Ἰνδικὴ δεισιδαιμονία ἐναπέθεσεν αὐτοῦ· ἤθελε τιμωρηθῆ θανάτῳ.

Εἴς τινας φυλὰς φέρουσιν ἐπὶ τῶν νώτων ἐντὸς θυλάκου τὰ ὀστᾶ συγγενοῦς ἢ φίλου· ἀλλὰ ποτὲ μὴ τολμήσῃς νὰ ἐρωτήσῃς τὸ ὄνομα ἐκείνου τοῦ ὁποίου ὁ Ἰνδὸς περιφέρει οὕτω τὰ ὀστᾶ. Τὸ νὰ ὁμιλῇ τις περὶ νεκροῦ θεωρεῖται ἀπαίσιον! Ἡμέραν τινὰ ὁ Κύριος Κάνης ἠθέλησε νὰ μάθῃ περί τινος νηπίου τὸ ὁποῖον εἶχεν εἰκονίσει ἐν τινι προλαβούσῃ ἐπισκέψει. Δὲν τῷ ἀπεκρίθησαν, διότι τὸ νήπιον τοῦτο εἶχεν ἀποθάνει. Ὁ Κύριος Κάνης μόλις ἐπρόφθασε νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν λέμβον του καὶ ν' ἀπομακρυνθῇ κωπηλατῶν· οἱ γονεῖς πιστεύοντες ὅτι ἡ εἰκὼν εἶχεν ἐπιφέρει τὸν θάνατον τοῦ νηπίου, ἤθελον ἀναμφιβόλως κακοποιήσειν αὐτὸν μεγάλως· καὶ βέβαια, διότι οἱ φυλάρχαι πιστεύουσιν ὅτι αὐτοὶ καὶ τὰ τέκνα των εἶναι ἀδύνατον ν' ἀποθάνωσι διὰ φυσικοῦ θανάτου. Κατὰ τὰς δοξασίας αὐτῶν ἡ τοιαύτη δυστυχία πρέπει ν' ἀποδίδηται εἰς ἐπενέργειαν βασκανίας ἢ μαγείας, ἥτις προκαλεῖ ἐκδίκησιν.

Ἑπομένως ὅταν τῶν ἐπισήμων τις ἀπολέσῃ τὸν υἱόν, πρέπει νὰ εὕρῃ τὸν αἴτιον τοῦ δυστυχήματος καὶ νὰ φονεύσῃ αὐτόν. Παρίσταται τυχαίως εἰς τὴν διάνοιάν του οὗτος ἢ ἐκεῖνος, ἐνίοτε δὲ καὶ συγγενὴς πλησιέστατος ἢ στενὸς φίλος. Τοῦτο εἶναι λυπηρόν, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιστάσει πᾶσα λογικὴ ἀφίνεται κατὰ μέρος. Τοιουτοτρόπως ἀρχηγός τις Χινούκης ἠθέλησεν ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Κάνη νὰ φονεύσῃ μίαν τῶν γυναικῶν αὐτοῦ, καὶ μάλιστα τὴν μητέρα τοῦ ἀποθανόντος υἱοῦ του, καὶ ὅμως ἠγάπα πολὺ τὴν γυναῖκα ταύτην, ἀλλὰ θυσιάζων αὐτὴν ἐπίστευεν ὅτι ἐτίμα ἔτι μᾶλλον τὸν νεκρόν. Ἔλεγε δὲ πρὸς τούτοις ὅτι « ἠγάπα τὸν υἱόν της μέχρι λατρείας καὶ περιέθαλπεν αὐτὸν φιλοστοργότατα· πρέπει λοιπὸν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ· δὲν θέλω νὰ χωρισθῶσι » Μετὰ μεγίστης δὲ δυσκολίας κατώρθωσε τὴν φυγήν της, ἀλλὰ τὴν ἐπαύριον τὸ πτῶμα γυναικὸς δολοφονηθείσης εὑρέθη εἰς τὰ πέριξ, καὶ οὐδεμία ἀμφιβολία περὶ τοῦ ὅτι ὁ φόνος οὗτος διετάχθη ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ ἀποτυχόντος τοῦ νὰ προσφέρῃ τὸ προσδιωρισθὲν θῦμα. Συνέβη δὲ τοῦτο ἐν τῷ φρουρίῳ Βαγκοῦβερ ἐνώπιον εὐρωπαϊκῆς ἀποικίας, καὶ ἱεραποστόλων καθολικῶν τε καὶ διαμαρτυρομένων, οἵτινες ἀνεδέχθησαν τὸν προσηλυτισμὸν τῶν ἀπίστων τούτων. Ὁ Κ. Κάνης ἀναφέρει καὶ ἄλλο παράδειγμα, ἐν ᾧ εὐρωπαῖός τις ὁ Κ. Βλάκης ἔπεσε πυροβοληθεὶς ὑπό τινος τῶν εὐσεβῶν τούτων δολοφόνων, διότι ἀρχηγοῦ τινος ἀποθανόντος, ἡ χήρα αὐτοῦ ἀπεφήνατο ὅτι ἔπρεπε νὰ προσφέρωσιν αὐτῷ θυσίαν λευκὸν ἄνδρα, καὶ ὁμέταζεν εἰς τὸν υἱόν της νὰ ἐπιφέρῃ τὴν πληγήν.

Ἰδοὺ καὶ ἄλλη συνήθεια ἥτις θέλει φανῇ περίεργος ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος αὐτῆς πρὸς τὴν τῶν *σουττίων* τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν. Ἡ συνήθεια αὕτη ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῶν φυλῶν αἵτινες κατοικοῦσι τὴν Νέαν Καλληδονίαν πρὸς Ἀν. τῆς νήσου Βαγκοῦβερ. Ὅταν Ἰνδός τις ἀποθάνῃ, θέτουσι τὸν νεκρόν του ἐπὶ ἀσπίδος ἐκ ῥητινώδους ξύλου καὶ ἡ γυνὴ τοῦ ἀποθανόντος ἐπιτίθεται καὶ αὐτὴ ἐπὶ τοῦ πτώματος. Ἐμβάλλουσι πῦρ εἰς αὐτὸ, καὶ ἡ ταλαίπωρος γυνὴ μένει εἰς ταυτὴν θέσιν ἕως οὗ σχεδὸν ἀποπνιγῇ. Καταβιβάζουσιν αὐτὴν καὶ ἀναγκάζουσιν νὰ ἵσταται πλησίον τῆς πυρᾶς καὶ νὰ διευθετῇ τὰ μέλη τοῦ πτώματος εἰς τὴν φυσικὴν αὐτῶν θέσιν, ἐνῷ αὐτὰ διεγείρονται ἀδιακόπως καὶ διαστρέφονται ὑπὸ τῆς ἐνεργείας τοῦ πυρός. Τὸ ἔργον τοῦτο εἰς τὸ ὁποῖον ὑποβάλλεται ἑκουσίως ἢ ἀκουσίως εἶναι φρικῶδες. Εἰς τὸ διάστημα τοῦτο οἱ παρευρισκόμενοι ψάλλουσι καὶ κρούουσι τύμπανα διὰ νὰ καλύψωσι τὰς κραυγὰς τῆς ὀδύνης της. Ἐπὶ τέλους ἀφοῦ σχεδὸν καταναλωθῇ τὸ πτῶμα καὶ ἡ πυρὰ ἀποτεφρωθῇ, ἡ σύζυγος συνάγει μετὰ προσοχῆς τὴν τέφραν τοῦ συζύγου της καὶ ἐναποθέτει αὐτὴν ἐντὸς θυλακίου, τὸ ὁποῖον ὀφείλει ἐπὶ τριετίαν νὰ φέρῃ ἐπ' ὤμων, καὶ γίνεται δούλη ἑνὸς τῶν συγγενῶν τοῦ ἀποθανόντος. Εἰς τὸ διάστημα τῆς τριετίας ταύτης δὲν ἐπιτρέπεται εἰς αὐτὴν οὔτε νὰ λούεται οὔτε νὰ κτενίζεται. Μετὰ παρέλευσιν δὲ τῆς τριετοῦς προθεσμίας συγκαλεῖται ἡ φυλὴ εἰς ἐκκλησίαν· ἀπαλάττουσι τὴν χήραν τοῦ φορτίου τῆς πέρας, χύνουσιν ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτῆς ἄφθονον ἰχθυέλαιον, καὶ τολύπας ἐκ πτύλου κύκνου, αἵτινες προσκολλῶνται εἰς τὸ δέρμα της, καὶ ἐν τοιαύτῃ στολῇ ἀναγκάζεται νὰ χορεύσῃ, καὶ τέλος ἀπελευθεροῦται, καὶ τότε λουσθεῖσα δύναται πάλιν νὰ ὑπανδρευθῇ. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ ἔχῃ μεγάλην ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς ἀδείας ταύτης. Δὲν εἶναι παράξενον νὰ εὑρίσκῃ τις οὕτω μεταξὺ τῶν ἀγρίων τῆς βορείου Ἀμερικῆς τὴν μέχρι ταυτότητος ἀπομίμησιν τῶν *σουττίων* τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν; Ἡ χήρα τοῦ Μαλαβὰρ δὲν δύναται νὰ φθονήσῃ κατ' οὐδὲν τὴν χήραν τῆς Νέας Καληδονίας. Τοσοῦτον δεινὸν εἶναι τὸ βάσανον ὥστε πολλάκις αἱ χῆραι αἱ ὑπανδρευθεῖσαι πάλιν, ὅταν δυστυχῶσι ἀπολέσωσι καὶ τὸν δεύτερον σύζυγον αὐτῶν προτιμῶσι νὰ γένωνται αὐτόχειρες μᾶλλον ἢ νὰ ὑποβληθῶσιν ἐκ νέου εἰς τὸ μαρτύριον. Τὴν δὲ ἀρχὴν τῆς συνηθείας ταύτης δὲν ἐξηγοῦσι διὰ τρόπου ἀκριβοῦς, ἀλλὰ πιθανὸν ὅτι προῆλθε μᾶλλον ἐξ ἰδιοτελείας ἢ ἐξ ὠμότητος. Ὁ Καληδόνιος σύζυγος ὡς καὶ ὁ Ἰνδὸς ἐζήτησε τὸν τρόπον τοῦ νὰ θεμελιώσῃ τὸ συμφέρον τῆς γυναικὸς εἰς τὴν διατήρησιν τῆς ζωῆς αὐτοῦ, καὶ νὰ ὑπερασπίζεται οὕτω κατὰ τῆς ἐκδικήσεως καὶ τῆς ζηλοτυπίας.

Παρὰ τὰς λυπηρὰς ταύτας σκηνὰς ὁ Κ. Κάνης εὗρε παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς τελετὰς θελκτικωτέρας. Ἂς ἀφήσωμεν κατὰ μέρος τοὺς Χινούκας, καὶ ἂς σταθῶμεν μίαν στιγμὴν ἐν τῷ μέσῳ τῆς φυλῆς τῶν Βαλλὰ-Βαλλά, ἔνθα ὁ περιηγητὴς ἀπεμνημόνευσε τὸ ἑξῆς διήγημα, ὅπερ ἀποκαλύπτει καθαρώτερον ἢ ὅσον εἴδομεν μέχρι τοῦδε τὴν περὶ μελλούσης ζωῆς δοξασίαν τῶν Ἐρυθροδέρμων. Τὸ διήγημα τοῦτο εἶναι σελὶς Ἰνδικῆς φιλολογίας τῆς ὁποίας ὁ Κ. Κάνης ἐν τῇ πιστῇ μεταφράσει αὐτοῦ ἐσεβάσθη τὴν ἔκφρασιν καὶ τὸν χρωματισμόν.

« Πρό τινων ἐτῶν ὅτε οἱ Βαλλὰ-Βαλλὰ ἐνησχολοῦντο δραστηρίως εἰς τὸ κυνήγιον τῶν βουβάλων, καὶ τὰ ζῶα ταῦτα ἐσύχναζον ἀγεληδὸν, καὶ πολυάριθμα εἰς τὴν δυτικὴν κατωφέρειαν τῶν ὀρέων, ἔνθα δὲν φαίνονται πλέον τὴν σήμερον εἰμὴ σπανίως καὶ ἐκ διαλειμμάτων, καὶ ἡ φυλὴ αὕτη ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ ἀρχηγοῦ ὑπερεκπαπωμένου ὑπὸ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ καὶ ἐμπνέοντος τρόμον εἰς πάσας τὰς περιοικούσας φυλὰς διὰ τῆς μεγάλης φρονήσεως καὶ ἀνδρείας του. Ὁ ἀρχηγὸς οὗτος ἐγέννησε πολλοὺς υἱοὺς, οἵτινες πάντες καὶ νηπιόθεν ἐφαίνοντο ὅτι ἔμελλον νὰ βαδίσωσιν εἰς τὰ ἴχνη τοῦ πατρός των· ἀλλὰ φθάσαντες εἰς τὴν ἔφηβον ἡλικίαν καὶ μέλλοντες νὰ διαπρέψωσι μεταξὺ τῶν πολεμιστῶν καὶ ἀρχηγῶν τῆς φυλῆς, ἁρπαζόντο ὑπὸ τοῦ θανάτου καὶ ἐνεβάλλοντο πρωΐμως εἰς τὸν τάφον.

Ὁ δυστυχὴς πατὴρ δὲν ἠδύνατο ἄλλως νὰ παρηγορηθῇ εἰμὴ ἐπισωρεύων τὴν στοργὴν καὶ τὰς ἐλπίδας του ἐπὶ τῶν εἰσέτι παρ' αὐτῷ ὑπολειπομένων τέκνων του· ἐπὶ τέλους δὲ αἱ τρίχες του ἐλευκάνθησαν ὑπὸ τῆς λύπης καὶ τοῦ γήρατος καὶ δὲν τῷ ἔμεινε πλέον εἰμὴ εἷς μόνος υἱὸς, ὁ νεώτατος πάντων, ὅστις ἦν καὶ ὁ ῥωμαλεώτατος, ὁ γενναιότατος, ὁ ἄριστος πάντων! τοσοῦτον ἐξ τὸν γέροντα πολεμιστὴν τοιοῦτος ἐφαίνετο. Ἐν αὐτῷ ἐφαίνοντο ἀναγεννώμεναι αἱ ἀρεταὶ τῶν μηκέτι ὑπαρχόντων ἀδελφῶν αὐτοῦ!

« Ὁ γέρων ἐνησχολήθη ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν ἀνατροφὴν τοῦ προσφιλοῦς τούτου τέκνου· ἐδίδαξεν αὐτὸν νὰ ὑπερῇ τὸν βούβαλον καὶ τὴν δορκάδα, νὰ συλλαμβάνῃ τὸν λύκον καὶ τὴν ἄρκτον νὰ τανύῃ τὸ τόξον, καὶ νὰ διευθύνῃ τὴν λόγχην. Καίτοι πολὺ νέον ἀνέδειξεν αὐτὸν ἀρχηγὸν τῶν πολεμιστῶν τῆς φυλῆς, παρέσχεν αὐτῷ ἀφορμὴν τοῦ προσβάλλειν τὸν ἐχθρὸν αἰφνιδίως καὶ ἀποφέρειν τρόπαια αἱματηρὰ τῆς νίκης. Ἤδη τὰ κατορθώματα τοῦ νέου πολεμιστοῦ ἐξυμνοῦντο

διὰ τῶν πολεμικῶν ἁσμάτων, καὶ ἡ φήμη αὐτοῦ εἶχε διαδοθῆ μακράν.

« Ἀλλὰ τὸ Μέγα Πνεῦμα ἀφήρπασε καὶ τὸ τέκνον τοῦτο ὅπως καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ· ὁ δὲ πατὴρ μείνας ἀπαρηγόρητος ἐνεκλείσθη εἰς τὴν μονήρη κατοικίαν του· δὲν ἐφαίνετο πλέον καὶ οὐδεὶς ὡμίλει μετ' αὐτοῦ· δὲν ἤκουον αὐτοῦ οὔτε κλαίοντος οὔτε στενάζοντος. Ἐπῆλθεν ἡ ἡμέρα καθ' ἣν ὁ νεκρὸς ἔμελλε νὰ φερθῆ εἰς τὸ πεδίον τῆς ἀναπαύσεως, ἔνθα κατὰ διαταγὴν τοῦ ἀρχηγοῦ εἶχον ἐγείρει αὐτῷ μέγαν τάφον. Συγκροτηθείσης δὲ τῆς ἐπικηδείου πομπῆς ὁ ἀρχηγὸς ἐξῆλθε τῆς καλύβης του καὶ προηγήθη αὐτῆς· ἀλλὰ πρὸς ἔκπληξιν πάντων, ἀντὶ νὰ πενθηφορῇ παρέστη ἐνδεδυμένος τὴν μεγάλην στρατιωτικὴν στολήν του, ἐντελῶς ὡπλισμένος καὶ ὡς μέλλων νὰ ἐπιχειρήσῃ μακρὰν ἐκστρατείαν, κατεστιγμένος μὲ τὰ λαμπρότατα χρώματα καὶ φορτωμένος μὲ τὰ τρόπαια τοῦ μακροῦ καὶ ἐνδόξου σταδίου του.

« Μὲ βῆμα σταθερὸν καὶ ἀποφασισμένον προὐχώρησε μέχρι τοῦ χείλους τοῦ τάφου τοῦ σκαφθέντος διὰ τὸν υἱόν του, ὅτε δὲ τὸ σῶμα τοῦ προσφιλοῦς τούτου παιδίου ἐναπετέθη μετὰ τῶν θησαυρῶν, οἵτινες κατὰ τὰς δοξασίας τῶν Ἰνδῶν πρέπει νὰ ἦναι λίαν ὠφέλιμοι εἰς τὸν ἄλλον κόσμον, ἔξεφράσθη ὡς ἑξῆς. « Ἐκ νεότητός μου δὲν ἀπέβλεψα εἰς ἄλλο εἰμὴ τὴν δόξαν καὶ εὐημερίαν τῆς φυλῆς μου, καὶ οὐδέποτε ἐφείσθην ἐμαυτοῦ οὔτε ἐν τῇ θήρᾳ οὔτε ἐν τῇ μάχῃ. Ὡδήγησα ὑμᾶς ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν οὕτως ὥστε ἀντὶ νὰ περικυκλοῦσθε ὑπὸ φυλῶν πολεμίων, τὴν σήμερον σᾶς σέβονται καὶ σᾶς τρέμουσι πάντες οἱ γείτονες ὑμῶν. Ἐπιζητοῦσι τὴν συμμαχίαν σας, φοβοῦνται τὴν ὀργήν σας πανταχοῦ ὅπου οἱ θηρευταὶ τῆς φυλῆς παρίστανται. Ἐγὼ ὑπῆρξα πατὴρ ὑμῶν καὶ ὑμεῖς ὑπήρξατε τέκνα μου ἐπὶ πλείονας σελήνας ἢ ὅσους δύναμαι νὰ ἀριθμήσω, ἕως οὗ αἱ τρίχες μου ἐλευκάνθησαν ὡς ἡ ἐπὶ τῶν ὀρέων πεπαγωμένη χιών. Οὐδέποτε μοὶ ἠρνήθητε ὑπακοήν, καὶ δὲν θέλετε μοὶ τὴν ἀρνηθῆ οὐδὲ σήμερον. Ὅτε τὸ Μέγα Πνεῦμα εὐηρεστήθη νὰ προσκαλέσῃ τὰ τέκνα μου τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο εἰς τὸν ἱερὸν περίβολον τῆς αἰωνίου θήρας του, ἐθεώρησα αὐτοὺς μεθ' ὑπομονῆς ἀπαγομένους εἰς τὸν τάφον τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ δὲν ἐγόγγυσα κατὰ τοῦ θελήματος Αὐτοῦ, ἐν ὅσῳ μοὶ ἔμενεν εἷς υἱός. Ἐπὶ τοῦ υἱοῦ τούτου συνεκέντρωσα ἁπάσας τὰς φροντίδας μου σεμνυνόμενος διὰ τὴν δόξαν του, ζῶν διὰ τῆς ζωῆς του, καὶ ἤλπιζον ἔτι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἤθελον ὑπάγει πρὸς συνάντησιν τῶν ἀδελφῶν του, ἤθελον καταλίπει αὐτὸν ὀπίσω μου διὰ νὰ διαιωνίσῃ τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἐξουσίαν μου ἐν τῷ μέσῳ ὑμῶν· ἀλλὰ τὸ Μέγα Πνεῦμα μὲ ἀπεστέρησε καὶ αὐτοῦ. Ἦτο τὸ τελευταῖον στήριγμα καὶ ἡ ἐλπὶς τοῦ γήρατός μου. Ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον τοσοῦτον ἠγάπων διὰ τὴν ἀρρενωπὴν καρδίαν, τὴν ῥώμην καὶ ἐπιδεξιότητά του, καὶ διὰ τὰ κατορθώματά του ἐν πολέμῳ, φεῦ! ἰδοὺ κεῖται ἐν τῇ ψυχρᾷ γῇ, καὶ ἐγὼ ἔμεινα μόνος ὡς κορμὸς δένδρου τοῦ ὁποίου οἱ κλάδοι κατεθραύσθησαν ὑπὸ τοῦ κεραυνοῦ! Τὸν Καθωδήγησα ἀπὸ τῆς νηπιακῆς του ἡλικίας μέχρι τῶν ἡμερῶν, ἐν αἷς ἐβάδιζε τοσοῦτον γενναίως ἐν ὅλῃ τῇ δυνάμει τῆς ἠθικῆς ἡλικίας. Ἐγὼ ἐνέθεσα εἰς τὴν χεῖρά του τὸ τόξον καὶ τὴν ἀξίνην, καὶ τὸν ἐδίδαξα νὰ μεταχειρίζεται αὐτά. Πολλάκις δὲ ἐθαυμάσατε τὴν ἐπιτηδειότητά του εἰς τὴν χρῆσιν αὐτῶν. Δύναμαι λοιπὸν τώρα νὰ τὸν ἐγκαταλίπω; δύναμαι νὰ ἀφήσω αὐτὸν νὰ ἐπιχειρήσῃ μόνος καὶ ἄνευ βοηθοῦ τὴν μακρὰν ὁδοιπορίαν πρὸς τὴν Ἐπικράτειαν τοῦ Μεγάλου Πνεύματος; Οὐχί! Ἡ ψυχή του μὲ προσκαλεῖ νὰ τὸν ἀκολουθήσω, καὶ θέλω τὴν ὑπακούσει. Ὁ αὐτὸς τάφος θέλει περιλάβει ἀμφοτέρους ἡμᾶς, καὶ τὸ αὐτὸ χῶμα θέλει μᾶς καλύψει, καὶ ἐπειδὴ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ὁ πατήρ του ἦτο πάντοτε πλησίον του διὰ νὰ τὸν βοηθῇ ἐν τοῖς κόποις καὶ ἐν τοῖς κινδύνοις, θέλει εὑρεῖ αὐτὸν πάλιν πλησίον του ἐν τῇ χώρᾳ τῆς Αἰωνίου θήρας, ὅπου προσκαλεῖ αὐτὸν τὸ Μέγα Πνεῦμα. Ὑμεῖς δὲ πολεμισταὶ τῆς φυλῆς μου, προσέχετε εἰς τὸ τελευταῖον πρόσταγμά μου, καὶ ὑπακούσατε. Ἀποχαιρετῶ ὑμᾶς, καὶ καταβαίνω εἰς τὸν τάφον ἵνα κατακλιθῶ παρὰ τὴν πλευρὰν τοῦ υἱοῦ μου, καὶ θέλετε ῥίψει χῶμα ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν σωμάτων. Τοιαύτη εἶναι ἡ θέλησίς μου, τοιαύτη. »

« Ὁ γέρων κατέβη τότε εἰς τὸν τάφον καὶ περιέπτυξε τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ του. Εἰς μάτην δὲ ἐπειράθη ὁλόκληρος ἡ φυλὴ νὰ κλονίσῃ τὴν ἀπόφασίν του· ἠναγκάσθησαν νὰ ὑπακούσωσι, καὶ ὁ γέρων ἐτάφη μετὰ τοῦ νεκροῦ. Τεμάχιον ξύλου φέροντος παλαιὸν ῥάκος ἐρυθροῦ ὑφάσματος ὑπῆρξε τὸ μόνον μνημεῖον τὸ δηλοῦν τὸν τάφον τῶν δύο πολεμιστῶν. Ἀλλὰ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ἐπέζησαν καὶ θέλουν λέγει περὶ αὐτῶν ἐν ταῖς ἰνδικαῖς καλύβαις ἐν ὅσῳ ὑπάρχει ἡ φυλὴ τῶν Βαλλᾶ-Βαλλᾶ. »

(Ἕπεται συνέχεια)

ΜΑΘΗΜΑ ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΡΩΜΕΝΑΣ.

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ.)

Ἡ ὡραία νεάνις ἵστατο ἀπέναντι τοῦ κατόπτρου της, ὑπερηφανευομένη διὰ τὴν νεότητα καὶ καλλονήν της. Αἱ λευκαὶ καὶ πλήρεις ὠλέναι αὐτῆς ἦσαν περιζωσμέναι μὲ τὴν σεληνοειδῆ λάμψιν τῶν μαργαριτῶν, καὶ λευκώτατα κρίνα μόλις ἀνοίγοντα τὰ εὐώδη φύλλα των ἐκόσμουν τὴν φωτοσκίασιν τῆς μελαίνης καὶ ἀφθόνου κόμης της. Μαμμόθρεπτον τοῦ πλούτου καὶ τοῦ συρμοῦ!

« Μῆτερ, δός μοι τοὺς μαργαρίτας ἐκείνους, φιλτάτη,—πάγει καλὰ—καὶ κούμβωσέ μου καὶ τὸ παιριδέραιον τοῦτο, μῆτερ, ἂν ἀγαπᾷς. Ἀ! τώρα εἶμαι ἐντελεστάτη. »

« Τὰ ἄνθη σου, Ἐρρίετη—ἰδοὺ δύω ἀνθοδέσμαι, αἱ ὁποῖαι σοὶ ἐστάλησαν τὸ πρωΐ. Ποίαν προτιμᾷς; »

« Νὰ ἴδω » εἶπεν ἡ δεσποινὶς (miss) δὲ Κουρσῆ, θεωροῦσα αὐτὰς ἀλλεπαλλήλως, καὶ μὲ χαῦνον βλέμμα. « Καμηλίαι καὶ γεράνια,—ὦ, τὰ βαρέθηκα αὐτὰ τὰ παμπάλαια ἄνθη· δὲν τὴν θέλω αὐτὴν τὴν ἀνθοδέσμην. Τί εἶναι ἡ ἄλλη;—Λευκὰ ῥόδα καὶ ἴα—καὶ πόσον κομψῶς εἶναι συνηρμοσμένα. Μῆτερ θὰ πάρω αὐτήν, ἂν μοι εὕρῃς τὴν ἀργυρᾶν ἀνθοδεσμοδόχην μου. »

« Ἀλλά, τέκνον μου, τὰς καμηλίας τὰς ἔστειλεν ὁ Κύριος Βράουν, ὅστις εἶναι πολὺ πλούσιος,—τὰ δὲ ῥόδα ἐστάλησαν ὑπὸ τοῦ Κ. Ἐσμόνδου ὅστις δὲν ἔχει λεπτόν! »

« Ὦ! τότε ἀλλάζει τὸ πρᾶγμα! » καὶ ἡ νεάνις ἀφῆκε νὰ πέσωσι τὰ ἐκλεκτὰ ἄνθη, ὡς νὰ εἶχον καύσει τὰ δάκτυλά της.—« Τέλος πάντων, τὰ γεράνια μοὶ φαίνονται πάλιν τὰ ὡραιότατα. Πόσον λαμπρὰ εἶναι τὰ ἐρυθρὰ πέτηλα! »

« Ἐλπίζω φιλτάτη » ἐξακολουθήσεν ἡ συνετὴ μήτηρ, « ὅτι ὅσον τὸ δυνατὸν θέλεις ἀποθαρρύνει τὸν νέον Ἐσμόνδον εἰς τὰς περιποιήσεις του.—Ὁ Βράουν εἶναι πλούσιος, καὶ διὰ νεάνιδα τῆς ἀνατροφῆς σου ἤθελεν εἶναι πολὺ καλλίτερος.

Ἡ Ἐρρίετη ἠρυθρίασεν ὀλίγον καὶ περιέστρεψεν ἠρέμα τὰς καμηλίας ἐντὸς τῆς ὡραίας χειρός της. Τὸ ἀληθὲς εἶναι ὅτι τὸν Ἐσμόνδον ἠγάπα περισσότερον, καὶ τὸν ἄφινε νὰ νομίζῃ ἑαυτὸν ὡς τὸν εὐπρόσδεκτον ἐραστήν της· ἀλλ' ἡ μικρὰ κυρία ἦτο ἀληθὴς γυνὴ τοῦ κόσμου, καὶ ποτὲ δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὰς στιγμιαίας ὁρμὰς τῆς φαντασίας της νὰ ἐμποδίσωσι τὰ οὐσιωδέστερα συμφέροντά της.

« Ἐννοεῖται, μῆτερ, ἐννοεῖται, » εἶπεν ἐσπευσμένως « Θὰ φερθῶ ὡς διπλωμάτης. Ποῦ εἶναι τὸ διπίδιόν μου; Καλὴν νύκτα, μῆτερ! »

Ἡ Κυρία Δὲ Κουρσὴ περιέπτυξε τὸ ἐλαφρὸν σάλιον περὶ τοὺς ὤμους τῆς θυγατρός της, καὶ ἀπέστειλεν αὐτὴν εἰς τὰς λαμπρότητας τῆς αἰθούσης τοῦ χοροῦ, ἔχουσα πλήρη πεποίθησιν εἰς τὴν δεξιότητα καὶ ἐπιδεξιότητα τῆς ὡραίας κόρης.

« Ἡ Ἐρρίετη εἶναι καλὴ καὶ φρονίμη κόρη » εἶπε κατὰ νοῦν ἡ μήτηρ συνδαυλίζουσα τὸ πῦρ, καὶ ἐκάθησε παρὰ τὴν κεντρικὴν τράπεζαν ἵν' ἀναγνώσῃ τὸ τελευταῖον φυλλάδιον τῆς *ἐφημερίδος τοῦ συρμοῦ*.

Ὁ Κάρολος Ἐσμόνδος ἦτο παρὰ τὴν θύραν τῆς λαμπρᾶς αἰθούσης τοῦ χοροῦ, περιμένων ἀνυπομόνως νὰ ἴδῃ τοὺς κυματισμοὺς ἀεροειδοῦς τινος ἐσθῆτος.—Οὐδένα ἔβλεπεν, οὐδένα ἤκουεν ἐν τῇ τύρβῃ καὶ βοῇ, ἕως οὗ ἡ Ἐρρίετη εἰσῆλθε μειδιῶσα καὶ ἐρυθριῶσα παρὰ τὴν πλευρὰν τοῦ Κ. Βράουν καὶ κρατοῦσα τὰς καμηλίας καὶ τὰ γεράνια τοῦ Κ. Βράουν εἰς τὴν μικρὰν χεῖρά της. Οὐδὲ ἓν ῥόδον, οὐδὲ ἓν ἴον δὲν ἐφαίνετο ἐπ' αὐτῆς ἀπὸ τῶν πλουσίων καὶ μελάνων βοστρύχων της μέχρι τοῦ ἄκρου τῶν λευκῶν καὶ μικρῶν πεδίλων της. Ὁ Κάρολος παρετήρησε τοῦτο διὰ μιᾶς.

Κατώρθωσε νὰ ἀνοίξῃ δρόμον διὰ τοῦ πλήθους πρὸς τὴν ὡραίαν νεάνιδα, καὶ ἐπρόφερε δύο ἢ τρεῖς λέξεις εἰς τρόπον ὥστε μόνη αὐτὴ τὰς ἤκουσεν. Ἀλλ' ὁ κατάψυχρος πρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἐδέχθη τὰς προσρήσεις του, κατέπεσεν αὐτὸν διὰ μιᾶς ὅτι δυσάρεστόν τι συνέβαινεν.

Ὁ ταλαίπωρος Ἐσμόνδος! ἀπολέσας οὕτω τὸν ἔρωτα τῆς κόρης, ἠσθάνθη ὡσανεὶ ἀπεκόπτετο εἷς ἐκ τῶν λαμπρῶν κρίκων αὐτῆς τῆς ζωῆς του. Δὲν ἠδύνατο νὰ ἐννοήσῃ τί ἐσήμαινε τοῦτο, εἰμὴ μετ' ὀλίγας στιγμάς, ὅτε συνέβη νὰ περιφερθῇ ὑπὸ τῆς ὡραίας οἰκοδεσποίνης πρὸς μικράν τινα ἀποστολήν, ἥτις ἔκαμεν αὐτὸν νὰ περιμείνῃ ἐν ἢ δύο λεπτὰ πλησίον τῆς θύρας τοῦ καλλυντηρίου. Ἐνῷ δὲ οὗτος ἵστατο ἐν τῇ σκιᾷ ἡ Ἐρρίετη εἰσέδυσεν ἐντός, ἵνα διευθετήσῃ ἄνθη τινά, τὰ ὁποῖα εἶχον πέσει ἀπὸ τῆς κόμης της ἐν τῷ στροβίλῳ (valse), καὶ μία ἐκ τῶν πολλῶν προσφιλεστάτων καὶ ἐπισταθεῖσα φυλαράδων της ἔτι πλησίον της ἐπισκευάζουσα ῥῆγμά τι τῆς λεπτοῦφοῦς ἐσθῆτός της, εἰς τὴν ὁποίαν ἀγροῖκος τις υἱὸς τοῦ Ἀδὰμ εἶχε ἐνδυθῆ ἐξ ἀφροσεξίας. Στιγμιαῖον κελάδημα φωνῶν ἠκολούθησεν ἀναμεμιγμένον μὲ σκάνδαλον καὶ κακορροωσίαν à la mode des femmes en général. Πάραυτα ὁ Ἐσμόνδος κρατούμενος ἐκεῖ ἀφυσίως ἤκουσε τὸ ὄνομά του προφερόμενον.

« Ἀλλὰ διὰ τί Ἐρρίετη, ἔδωκες τὰ παπούτσια εἰς τὸν Κάρολον Ἐσμόνδον τόσον ἀποτόμως; Ἅπαντες παρετήρησαν τὸν πρὸς αὐτὸν τρόπον σου ἀπόψε. Τί σρέχει; »

« Ὦ! πότε δὲν ὑπῆρξε τίποτε ἀπαύδαιον μεταξὺ ἐμοῦ καὶ αὐτοῦ, » ἀπεκρίθη μετὰ ἀδιαφορίας ἡ Ἐρρίετη στρέφουσα τὴν κεφαλήν της ἔνθεν καὶ ἔνθεν πρὸ τοῦ κατόπτρου ὡς πτηνὸν τὸ ὁποῖον βλέπει τὴν σκιάν του ἐντὸς τῶν κρυσταλλωδῶν ναμάτων ὀρεινοῦ ῥυακίου. « Ποτὲ δὲν μ' ἔμελε δι' αὐτὸν—δηλαδὴ—ἠδύνατο νὰ μ' ἀρέσῃ ἂν τύχε καλὰ μὲ τὸν κὺρ Ἀργύρη, ἀλλὰ καθὼς ἠξεύρετε εἶναι αὐτὴ ἡ προσωποποίησις τῆς πενίας, δικηγορίσκος ἄσημος, καὶ δὲν μου κατέβη ποτὲ νὰ τὸν ἀγαπήσω ἐντὸς καλύβης. Ὁ Οὐάλθαμ Βράουν εἶναι πλούσιος, καὶ σκοπεύω νὰ τὸν ὑπανδρευθῶ!..

« Ἀλλὰ τί θὰ γείνῃ ὁ καϋμένος ὁ Ἐσμόνδος; »

« Μάθες τί με μέλει;—Πῶς σε φαίνεται ὁ ὁρμαθὸς οὗτος τῶν μαργαριτῶν, φίλη Ἔμμα; πολὺ ὡραῖος, δὲν εἶναι ἔτσι; Ὦ! θὰ τοῦ περάσῃ, οἱ ἄνδρες λησμονοῦν εὔκολα. Εἶσαι σχεδὸν ἑτοίμη; »

Αἱ δύο νεάνιδες ἀπεμακρύνθησαν ὁμοῦ ἐλαφροπαδες, καὶ ὁ Κάρολος Ἐσμόνδος ἵστατο μόνον ἐν τῇ σκιᾷ μὲ ψυχρὸν ἱδρῶτα ἐπὶ τοῦ μετώπου, καὶ φλογερὰν ὀδύνην ἐν τῇ καρδίᾳ, ὑβρισμένος καὶ περιφρονημένος.

« Ἀοιπὸν τί ἔκαμε; ὑπῆγε καὶ ἔγεινεν αὐτόχειρ; ἢ ἀπελπισθεὶς ἀπεχαυνώθη ὡσανεὶ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ δὲν ὑπῆρχεν ἄλλο τίποτε ἄξιον τῆς ὑπάρξεώς του. Ἄπαγε! οὐδέτερον τούτων ἔπραξεν· ὁ ἥρως ἡμῶν εἶχεν ἀρκετὸν νοῦν ὥστε νὰ ἀπέχῃ ἀπὸ τοιαύτας ῥωμαντικότητας. Ἐπέστρεψεν ἡσύχως εἰς τὴν ὀλιγοδάπανον κατοικίαν του, καὶ ἐκάθησεν ἀπέναντι τοῦ πυρός του, ἕως οὗ ἡ ἀμυδρὰ λάμψις

τῆς πρωΐας εἰσῆλθε διὰ τῶν κεκλισμένων θυρίδων του, καὶ τότε ἐγερθεὶς ὠφλίσθη πρὸς πάλην κατὰ τῶν δυσχερειῶν τοῦ βίου, καὶ ἀπεφάσισε νὰ λησμονήσῃ τοὺς ἡλιαλαμπεῖς μέλανας βοστρύχους καὶ κυανοῦς καὶ ἀκτινοβόλους ὀφθαλμοὺς καὶ μειδιάματα ὁμοιάζοντα τὴν πρωΐαν τοῦ Μαΐου, ἅτινα ὑπῆρξαν ἐπὶ πολὺ τὸ ἀντικείμενον τοῦ βίου του.

Χιονώδη τινὰ νύκτα τοῦ Δεκεμβρίου μετὰ παρέλευσιν δέκα ἐτῶν ὁ ἄνεμος ὠλώλυζε μανιώδης διὰ τῶν ὁδῶν καὶ τὰ νέφη ἐπέκειντο εἰς τὸν αἰθέρα τοσοῦτον σκοτεινὰ ὅσον ἠδύνατο νὰ κάμῃ αὐτὰ θυελλῶδες μεσονύκτιον, καὶ εἰς τὸ ὑψηλότατον δωμάτιον σκοτεινῆς τινος οἰκίας ἐκάθητο ἡ Ἐρριέττη Βράουν ἔχουσα ἐπ' ὤμων πεπαλαιωμένον τι σάλιον.

Πρὸ πολλοῦ τὸ πῦρ εἶχε σβεσθῆ ἐν τῇ τέφρᾳ, καὶ ἑκάστη σφοδρὰ πνοὴ τοῦ ἀνέμου εἰσδύουσα στροβιληδὸν καὶ μετ' ὀλολυγμοῦ κατὰ τῆς ἑστίας ἐσκόρπιζεν ἐλαφρὰ νέφη σποδοῦ διὰ τοῦ δωματίου, καὶ ἀμυδρά τις λαμπὰς ἔκαιεν ἐντεθαμμένη ἐν τῇ ἀθλίᾳ κόγχῃ αὐτῆς καθ' ὅσον προὐχώρει ἡ νύξ. Ἐπὶ μικρᾶς καὶ ἀθλίας τινὸς κλίνης εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ δωματίου ἔκειτο ἀκίνητός τις μορφὴ κεκαλυμμένη ὑπὸ ὀθόνης καὶ παριστῶσα τὴν διατεταμμένην ἐκείνην σκληρότητα τοῦ σώματος ἥτις δηλοῖ θάνατον. Ναί,—ἦτο νεκρὸς—ὁ ἄνθρωπος ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἠρνήθη τὴν ἀλήθειαν καὶ τὸν πρῶτον ἔρωτά της καὶ πᾶν ὅ,τι ἔχει εὐγενὲς ἡ γυνή. Καὶ ἰδοὺ τὸ τέλος τοῦ ὅλου πλούτου αὐτοῦ.

Ἴσως ἐσυλλογίζετο τὸν παρελθόντα βίον της, ἐνῷ ἐκάθητο ἐκεῖ συγκρατοῦσα σφιγκτὰ τὸ πρόσωπόν της μὲ τὰς ἰσχνὰς χεῖράς της. Ἴσως ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν μνήμην της μεμακρυσμένην ἐποχὴν ἐκ τῶν ἡμερῶν ἐν αἷς ἦτο πλουσία καὶ ἠγαπᾶτο, καὶ ἦτο τὸ εἴδωλον τῆς εὐθυμούσης κοινωνίας.—Ἴσως. Ἀλλὰ τὸ ὡρολόγιον ἐξηκολούθει τὸ σοβαρὸν τὶκ-τάκ, ὁ ἄνεμος ἐβόα ἀγρίως κατὰ τῶν πεπαλαιωμένων θυρίδων, ἡ χιὼν εἰσήρχετο διὰ πολλῶν ῥαγάδων, καὶ τὸ σκότος συνεπυκνοῦτο μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς καρδιαλγοῦς Ἐρριέττης!

Ἐπὶ τέλους ἠγέρθη μὲ σταθερὰν ἀπόφασιν, καὶ ἔσυρε τὸ λεπτὸν σάλιον σφιγκτὰ περὶ τὸ σῶμά της.

« Θὰ ὑπάγω εἰς ἐκεῖνον » εἶπε θρηνωδῶς. « τώρα εἶναι πλούσιος καὶ εὐτυχής· τοὐλάχιστον δι' ὅτι ἤμην πρὸς αὐτὸν ἄλλοτε δὲν θέλει μοὶ ἀρνηθῆ τεμάχιον ἄρτου διὰ νὰ μ' ἐμποδίσῃ τοῦ νὰ λιμοκτονήσω. Θέλω ζητήσειν αὐτὸν ἐν ὀνόματι τῶν ἀρχαίων χρόνων ὅτε ἤμεθα ὁμοῦ. »

Καὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐξῆλθε κλονουμένη, καὶ ἀρίνουσα τὸν θάνατον καὶ τὴν σιωπὴν ἐν τῷ μονήρει ἐκείνῳ δωματίῳ.

Εἰς ἄλλο τι μέρος τῆς πόλεως, ἐν τῇ συνοικίᾳ ἔνθα ὑπερήφανοι οἰκίαι, ὑποστηριζόμεναι ὑπὸ στερεῶν Κορινθιακῶν κιόνων, καὶ λαμπρυνόμεναι φαιδρῶς ὑπὸ λυχνιῶν πολυφώτων, ρεγγουσῶν διὰ μεταξωτῶν παραπετασμάτων, ἀποτελοῦσι μεγαλοπρεπεῖς ἀγυιὰς—μᾶς παρίσταται σκηνὴ πάντῃ διάφορος.

Τὸ θερμὸν φῶς τοῦ πυρὸς τῆς ἑστίας λαμπρύνει τὴν ὅλην αἴθουσαν διὰ τῆς ἐρυθρᾶς λάμψεώς του—ὁ τάπης τοῦ ὁποίου ἡ ἐπικροκώδης πολυτέλεια εἶναι κατεστιγμένη μὲ πράσινα καὶ χρυσᾶ χρώματα ὡσὰν μὲ βρύα διεσπαρμένα ἐντὸς δάσους, κεῖται ἐν μέρει περιφωτισμένος καὶ ἐν μέρει ἐσκιασμένος, ἡ δὲ λαμπρότης αὐτοῦ ἀδιακόπως κυμαίνεται, καὶ ὑπερήφανα ἀγάλματα, τῶν ὁποίων αἱ κηπίδες σχεδὸν καλύπτονται ὑπὸ ἀνθέων, τέρπουσι τὸν περιπλανώμενον ὀφθαλμὸν ὡς ὄνειρα ποιητικῆς καλλονῆς!

Ἔμπροσθεν δὲ τοῦ πυρὸς κάθηται ὡραία τις χρυσόκομος γυνὴ μὲ ἔκφρασιν βαθείας σκέψεως εἰς τοὺς ὡραίους ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ μὲ εἶδος ἐρυθήματος εὐδαιμονίας ἐπὶ τῶν λευκῶν παρειῶν της—ἤτοι τοῦ Καρόλου Ἐσμόνδου ἡ ἀγαπῶσα καὶ ἀγαπωμένη σύζυγος, τὸ δὲ βλέμμα του, καταπίπτει πλῆρες ἔρωτος ἐπὶ τῆς ἀκμαίας καλλονῆς της καὶ ἀμφιβάλλει ἂν ἡ Ἐρριέττη εἶναι τώρα κατὰ τὸ ἥμισυ τόσον ὡραία, ἡ δὲ γυναικεία ὀξύνοια τῆς φίλης του διορᾷ τὸν διαλογισμόν του.

« Ποτὲ δὲν ἠθέλησας νὰ μοὶ εἴπῃς περὶ τοῦ παλαιοῦ ἐκείνου ἔρωτός σου, Κάρολε, » θέτουσα τὴν μικρὰν χεῖρά της ἐπὶ τοῦ ὤμου του καὶ προσμειδιῶσα αὐτῷ κατὰ πρόσωπον. « Τί ἰδέα! νὰ ἔχῃς μυστικὰ ἀπὸ τὴν γυναικά σου! »

« Τί θέλεις νὰ μάθῃς περὶ ἐκείνης, φιλτάτη Ἀλίκη; » ἠρώτησε μειδιῶν καὶ αὐτὸς καὶ συνθλίβων μετὰ ἀταργῆς τὴν χεῖρά της.

« Θέλω νὰ μάθω ἂν ἦτο ὡραία ἢ ὄχι; »

« Πολὺ ὡραία τῇ ἀληθείᾳ· τοὐλάχιστον τοιαύτη μοὶ ἐφαίνετο πρὸ δέκα ἐτῶν. »

Τὸ χρῶμα τῶν παρειῶν της ἔγεινε βαθύτερον, καὶ τὰ κοράλλινα χείλη της ἐφάνησαν ὀλίγον συστελλόμενα ὑπὸ ζηλοτυπίας.

« Καὶ διατί λοιπὸν δὲν τὴν ἐνυμφεύθης; »

« Διότι δὲν μὲ ἠθέλησεν. »

« Δέν σε ἠθέλησε; καὶ διατί; »

« Διότι ἤμην πτωχός. »

« Ἀλλὰ τώρα εἶσαι πολὺ πλούσιος. »

« Ναί, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ προϊδῇ τὰ μέλλοντα καὶ οὕτως ὑπανδρεύθη πλούσιον ἄνδρα. Ἐγὼ δὲ ἔστρεψα τὰς ἐρωτοθωπείας μου πρὸς ὡραῖόν τι κοράσιον τὸ ὁποῖον ἀξίζει δέκα σὰν ἐκείνην, καὶ τὸ ὁποῖον μὲ ἐλυπήθη. »

Αἱ λευκαὶ παρειαὶ ἀπέβαλον τὸ ζωηρὸν ἐρύθημά των καὶ τὰ ὡραῖα χείλη ἐπανῆλθον εἰς τὴν συνήθη ῥοδόμορφον κατάστασίν των.

« Καὶ τί ἀπέγεινεν ἐκείνη; »

« Τῇ ἀληθείᾳ δὲν γνωρίζω. Νομίζω ὅτι ὁ σύζυγός της ἐχρεωκόπησε, καὶ ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως πρὸ πολλοῦ. Τώρα λοιπὸν μακρέμου πνεύματικέ, εἶσαι εὐχαριστημένη; »

Ἡ Ἀλίκη ἐναγκαλισθεῖσα ἐφίλησεν αὐτὸν, καὶ

εἶπεν ὅτι ἦτον εὐχαριστημένη. Πάραυτα δὲ ὁ ὑπηρέτης εἰσελθὼν μὲ ἐλαφρὸν βῆμα εἶπε.

« Ἀφέντη, μιὰ γυναῖκα ἦλθε κάτω, καὶ ζητεῖ ἐπιμόνως νὰ σὰς δῇ. »

« Μιὰ γυναῖκα, εἶπες, Γιάννη; Καὶ τί θέλει; »

« Νομίζω ὅτι θέλει ἐλεημοσύνην, ἀφέντη. Εἶναι πολὺ πτωχὰ ἐνδυμένη, καὶ ὁμοιάζει μὲ σκέλετρον. »

« Ἄς πὰ νὰ δῶ, εἶπεν ἡ Ἀλίκη ἀναπηδήσασα· ἡ παλαίπωρος! καὶ τί τρομερὰ νύκτα ποῦ εἶναι! »

« Ὄχι, ὄχι, εἶπεν ὁ Ἐσμόνδος κωλύων αὐτὴν· τίς εἶδε πόθεν ἔρχεται τὸ ταλαίπωρον πλάσμα. Στεῖλέ την ἐπάνω, Γιάννη. »

Ὁ Ἰωάννης κατέβη εἰς τὸν πρόδομον, ἔνθα ἐκάθητο ἡ Ἐρριέττη θεωροῦσα ἔκθαμβος ἀπὸ τὸ μωσαϊκὸν ἔδαφος πρὸς τοὺς ἐζωγραφημένους τοίχους καὶ μὲ ἰῶδες χρῶμα καὶ χρυσὸν καὶ σμάραγδον κεκοσμημένους, καὶ τὸν ἐπικρεμάμενον φωτοβόλον πολυέλαιον, ὡς νὰ εὑρίσκετο εἰς τόπον μυθώδη, ὁ δὲ ὑπηρέτης τὴν ἐκέλευσε προστατευτικῶς νὰ ἀναβῇ. Ἠκολούθησεν αὐτὸν συλλογιζομένη περὶ τῶν παραδόξων μεταβολῶν τὰς ὁποίας εἴχεν ἐπιφέρει ὁ χρόνος, καὶ θαυμάζουσα ἂν ὄντως ἦτο ἡ ὑπερήφανος ἐκείνη Ἐρριέττη τῶν νεαρῶν χρόνων, ἥτις ἤρχετο νὰ ζητήσῃ ἐλεημοσύνην ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον τὸν ὁποῖον ἀπέῤῥιψε περιφρονητικῶς, διότι ἦτο πτωχός!

Ὁ Ἰωάννης ἠνέῳξε τὴν θύραν καὶ ἡ ἔχουσα κοίλους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ κάτισχνος γυνὴ εἰσῆλθε μὲ βῆμα δειλὸν, ἔνθα ἵστατο ὁ Κάρολος Ἐσμόνδος μετὰ τῆς ὡραίας συζύγου του ἐστηριγμένης ἐπὶ τοῦ βραχίονός του. Ἠρώτησεν αὐτὴν μετὰ καλοκἀγαθίας τίνι τρόπῳ ἠδύνατο νὰ γίνῃ εἰς αὐτὴν χρήσιμος καὶ μὲ τόνον φωνῆς ὅστις ἐδήλου ὅτι δὲν τὴν ἀνεγνώρισεν οὐδόλως. Ἡ δὲ Ἀλίκη ἐπλησίασεν αὐτὴν μὲ τρυφερὰν εὐμένειαν γυναικός. Ἀλλ' ἡ Ἐρριέττη ὑπεχώρησε τρέμουσα.

« Ζητῶ ἔλεος—ζητῶ τίποτε διὰ νὰ συγκρατήσω ὀλίγον περισσότερον τὴν ψυχήν μου μὲ τὸ ἄθλιον τοῦτο σῶμά μου!... εἶπε παράφορος ἡ Ἐρριέττη. Δὲν ὑπάρχει πλέον δι' ἐμὲ θέλγητρον διὰ τὴν ζωήν, καὶ ὅμως προσκολλῶμαι εἰς αὐτὴν ἀκόμη. Κάρολε Ἐσμόνδε, διὰ τὴν ἀγάπην ἣν ἔτρεφές ποτε πρὸς τὴν Ἐρριέττην δὲ Κουρσῆ, δός μοι ὀλίγον ἄρτον! »

Ὁ Ἐσμόνδος καὶ ἡ Ἀλίκη ἐνέβλεψαν πρὸς τὴν σκελετώδη ξένην μετ' ἐκπλήξεως καὶ πάλιν πρὸς ἀλλήλους μετὰ τρυφερᾶς καὶ βαθυτάτης συμπαθείας. Ἦτο ἡ παλαιὰ ἐρωμένη ἀλλ' οὐχὶ πλέον ἡ αὐτή. Οὐδὲν ἔμενε πλέον ἐκ τῆς ἐρασμίας Ἐρριέττης δυνάμενον νὰ ἀναφλέξῃ χορδὴν ἔρωτος ἐν τῇ καρδίᾳ του· ὑπεδέχθησαν αὐτὴν, τὴν ἔθρεψαν καὶ τὴν ἐνέδυσαν, καὶ τὸ τελευταῖον πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀνεμίχθη παραδόξως μὲ τὰ ὄνειρά της ἐνῷ ἐβυθίζετο εἰς ὕπνον, ἦτο τὸ γλυκὺ πρόσωπον τῆς Ἀλίκης κυπτούσης ἐπ' αὐτῆς μετ' ἀγγελικῆς συμπαθείας.

Ο ΒΟΡΕΙΑΣ

Ποῦ τ' ἀρνάκια παγόνει (α).

Ἦτο νύχτα, εἰς τὴν στέγη ἐβογγοῦσε
Ὁ βορειᾶς, καὶ ψιλὸ ἔπεφτε χιόνι.
Τί μεγάλο κακὸ νὰ ἐμηνοῦσε
Ὁ βορειᾶς ποῦ τ' ἀρνάκια παγόνει;

Μὲς τὸ σπίτι μιὰ χαροκαμμένη,
Μιὰ μητέρα ἀπὸ πόνους γεμάτη,
Στοῦ παιδιοῦ της τὴν κούνια σκυμμένη
Δέκα κύχταις δὲν ἔκλειχε μάτι.

Εἶχε τρία παιδιὰ πεθαμένα,
Ἀγγελούδια, λευκὰ σὰν τὸν κρίνο.
Κ' ἕνα μόνον τῆς ἔμεινεν, ἕνα
Καὶ στὸν τάφο κοντὰ ἦτον κ' ἐκεῖνο.

Τὸ παιδί της μὲ κλάμμα ἐβογγοῦσε
Ὡς νὰ ἐζήταε τὸ δόλιο βοήθεια,
Κ' ἡ μητέρα σιμά του ἐθρηνοῦσε
Μὲ λαχτάρα χτυπῶντας τὰ στήθια.

Τὰ γογγύσματα ἐκεῖνα καὶ οἱ θρῆνοι
Ἐπληγώναν βαθειὰ τὴ ψυχή μου.
Σύντροφός μου ἡ ταλαίπωρη ἐκείνη,
Ἄχ, καὶ τὸ ἄῤῥωστο ἦτον παιδί μου.

Στοῦ σπιτιοῦ μου τὴν στέγη ἐβογγοῦσε
Ὁ βορειᾶς, καὶ ψιλὸ ἔπεφτε χιόνι.
Ἄχ, μεγάλο κακὸ μοῦ ἐμηνοῦσε
Ὁ βορειᾶς ποῦ τ' ἀρνάκια παγόνει.

Τὸν γιατρὸ καθὼς εἶδε, ἐσηκώθη
Σὰν τρελλή. Ὅλοι γύρω ἐσωπαίναν.
Φλογεροὶ τῆς ψυχῆς της οἱ πόθοι
Με τὰ λόγι ἀπ' τὸ στόμα της βγαίναν.

Ὤ, κακὸ ποῦ μ' εὗρῆκε μεγάλο!
Τὸ παιδί μου, Γιατρέ, τὸ παιδί μου...
Ἕνα τῶγω, δὲν μ' ἔμεινεν ἄλλο·
Σῶσέ μου το, καὶ παρ' τὴν ψυχή μου.

Κὶ ὁ γιατρὸς μὲ τὰ μάτια σκυμμένα
Πολλὴν ὥρα δὲν ἄνοιξε στόμα.
Τέλος πάντων—ἄχ, λόγια χαμένα—
Μὴ φοβᾶσαι, τῆς εἶπεν, ἀκόμα.

Κ' ἐκαμώθη πῶς θέλει νὰ σκύψῃ
Στὸ παιδί, καὶ νὰ ἴδῃ τὸ σφυγμό του.
Ἕνα δάκρυ ἐπροστάθει νὰ κρύψῃ
Ποῦ κατέβ' εἰς τ' ὠχρὸ πρόσωπό του.

(α) Τὸ μικρὸν τοῦτο καλλιτέχνημα, τὸ πλῆρες ἀφελείας καὶ πάθους, ἔγραφη κατὰ τὸ 1848 εἰς τὸν θάνατον τοῦ τεταρτοῦ υἱοῦ τοῦ Χρήστου, συνωνύμου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Στοῦ σπιτιοῦ μας τὴ στέγη ἐβογγοῦσε
Ὁ βορειᾶς, καὶ ψυχὸ ἔπαφτε χιόνι.
Ἀχ, μεγάλο κακὸ μᾶς μηνοῦσε
Ὁ βορειᾶς ποὺ τ' ἀρνίκια παγώνει.

Ἡ μητέρα ποτὲ δακρυσμένο
Τοῦ γιατροῦ νὰ μὴ νιώθῃ τὸ μάτι,
Ὅταν ἔχῃ βαρεῖα ἐπιλωμένο
Τὸ παιδί της σὲ πόνου κρεββάτι!

Σωτήριον διὰ τῆς πυξίδος.

Ὑπάρχει τόπος τις εἰς τὸ βόρειον τῆς Ἀγγλίας ὀνομαζόμενος Κόλπος τῆς Μορεκόμβης, ὅστις, ὅταν ὑψωθῇ ἡ παλίρροια, καλύπτεται ἐντελῶς ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἀλλ' ὅταν ἀποσυρθῇ τὸ ὕδωρ, φαίνεται μεγάλη ἔκτασις ἄμμου τοσοῦτον σκληροῦ καὶ ξηροῦ ὥστε οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ περιπατῶσι καὶ νὰ ἱππεύωσιν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ νὰ περάσωσι πρὸς τὸ ἀπέναντι μέρος τῆς ὄχθης κατ' εὐθεῖαν γραμμήν, ἀντὶ νὰ περιέλθωσιν ἔκτασιν πολλῶν μιλίων. Πολλάκις ὅμως ἡ κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν μετάβασις εἶναι λίαν κινδυνώδης ἕνεκα τῶν ῥευμάτων ἅτινα φέρονται ἀπὸ τῆς ξηρᾶς εἰς τὴν θάλασσαν ἕνεκα τῆς ὁμίχλης καὶ ἕνεκα τοῦ φόβου τοῦ ἐμπίπτειν εἰς ἄμμον ἐπιμματώδη εἰς τρόπον ὥστε ὀλίγοι ἐπιχειροῦσι τὴν διάβασιν ἄνευ ὁδηγοῦ.

Πρό τινος καιροῦ ἰατρός τις προσεκλήθη δι' ἀπεσταλμένου, ὅστις ἐδήλωσεν αὐτῷ ὅτι Κυρία τις κατοικοῦσα ἐπὶ τῆς ἀπέναντι παραλίας τοῦ κόλπου ἠσθένει βαρέως, καὶ τὸν παρεκάλει πολὺ νὰ τὴν ἐπισκεφθῇ ἄνευ ἀναβολῆς χρόνου, προσθέτων ὅτι εἶχεν ἅμαξαν ἑτοίμην καὶ ἠδύναντο νὰ περάσωσιν ὑπεράνωθεν τῆς ἄμμου χωρὶς νὰ χάσωσι πολλὴν ὥραν. « Ἡ ἡμέρα ἦταν ὡραία, καὶ ἐπειδὴ ὁ ἁμαξηλάτης ἐβεβαίωσε τὸν ἰατρὸν ὅτι ἐγνώριζε καλῶς τὴν διάβασιν ἐκίνησε παραυτὰ· πρὶν ὅμως διανύσωσι τὸ ἥμισυ τοῦ διαστήματος, ὁ οὐρανὸς ἐκαλύφθη ὑπὸ νεφῶν καὶ ὁ λαμπρὸς ἥλιος ἐγείνεν ἄφαντος, καὶ πυκνὴ ὁμίχλη κατέπεσεν εἰς τρόπον ὥστε ὁ ἡνίοχος δὲν ἠδύνατο νὰ βλέπῃ εἰμὴ εἰς ὀλίγων πήχεων ἀπόστασιν. Οἱ φόβοι ἀμφοτέρων ηὔξησαν ἔτι μᾶλλον, ἐπειδὴ ἤξευρον ὅτι ἡ παλίρροια ἔμελλε ταχέως νὰ καλύψῃ τὸ μέρος ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρίσκοντο. Τὰ πάντα περὶ αὐτοὺς ἦσαν ἤδη ὁμίχλη καὶ σκότος καὶ τρόμος καὶ ῥίγη κατέλαβεν αὐτούς· ἂν ἔμενον εἰς τὴν θέσιν των ἀκίνητοι, ἡ θάλασσα ἤθελεν ἐπέλθει καὶ καλύψει αὐτούς, ἂν δὲ προυχώρουν ἤθελον ἴσως τάχιον εἰσορμήσει εἰς τὸν θάνατον. Αἴφνης ὁ ἰατρὸς ἀνεβόησεν— « Δόξα τῷ Θεῷ! δυνατὸν νὰ σωθῶμεν. Σήμερον τὸ πρωὶ ἐνέβαλλαν εἰς τὸν κόλπον μου μικράν τινα πυξίδα ἥτις ἔκειτο ἐπὶ τῆς τραπέζης μου. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐξέβαλεν αὐτὴν καὶ ἠδυνήθη νὰ διευθύνῃ δι' αὐτῆς τὸν ἡνίοχον καὶ ἐντὸς ὀλίγου ἀγαλλόμενοι καὶ εὐγνωμονοῦντες εἰς τὴν Θείαν Πρόνοιαν ἔφθασαν εἰς τὴν ἀπέναντι παραλίαν.

Τώρα, φίλε ἀναγνῶστα, ἂν δὲν εὑρίσκετο ἡ πυξὶς ἐκείνη, εἶναι παθανώτατον ὅτι οἱ δύω συνοδοιπόροι ἤθελον ἀπολεσθῆ· δι' αὐτῆς ὅμως ἀνεκάλυψαν τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν καὶ οὕτω διὰ τῆς θείας προνοίας ἐσώθησαν. Τοιουτοτρόπως δὲ καὶ πάντες οἱ ἀποβλέποντες εἰς ἐκεῖνον ὅστις εἶναι « ἡ ὁδὸς ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ » θέλουν μεταβῆ διὰ τῶν κυμάτων τοῦ ταραχώδους τούτου κόσμου, καὶ διαφυγόντες τὰς βασάνους τῆς αἰωνίου κολάσεως θέλουν ἐπὶ τέλους ἀπολαύσει τῆς μακαριότητος ἥτις εἶναι ἡτοιμασμένη διὰ τοὺς δικαίους.

Ἡ χρῆσις τοῦ οἴνου.

Ἅπασαι αἱ ἰατρικαὶ γνῶμαι εἶναι ἀνεπαρκεῖς ὡς πρὸς τὴν μετρίαν καὶ δέουσαν χρῆσιν τοῦ οἴνου, διότι οὐδεὶς δύναται νὰ κρίνῃ τοσοῦτον ὀρθῶς ὅσον ὁ χρώμενος αὐτῷ. Ὁ περίφημος Ἀγγλος ἰατρὸς Ἀδεβρκίθης ἐρωτηθεὶς ὑπὸ ἀσθενοῦς τινος ἂν ὁ οἶνος ἤθελεν ὠφελήσειν ἢ βλάψειν αὐτόν, ἀπεκρίθη « Πῶς δύνασαι νὰ ἐρωτήσῃς τοιαύτην ἀνόητον ἐρώτησιν; ἐγὼ δὲν ἔκαμα τὴν σπουδάν σου καὶ ἑπομένως δὲν δύναμαι νὰ ἠξεύρω ἂν ὁ οἶνος σὲ ὠφελεῖ ἢ ὄχι. Πίνε ὀλίγον ἂν θέλῃς καὶ ἂν δέν σε βλάψῃ τοῦτο εἶναι ἀπόδειξις ὅτι συμφωνεῖ μὲ τὴν κρᾶσίν σου, ἂν ὅμως ἤδης χειροτέρευσιν εἰς τὴν ὑγείαν σου παραίτησέ τον. »

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Ὁ χαιρόγιαννης καὶ ὁ πνευματικός του. — *Γιάννη ἡ Κυρὰ Φρώσω ἡ καλυμένη χήρα μοῦ λέγει ὅτι τῆς ἔκλεψες τὴν καλλίτερα χηνά της· ἀλήθεια;*

—Ναί πατέρα,

—Τί τὴν ἔκαμες;

—Τὴν ἔσφαξα καὶ τὴν ἔφαγα.

—Κακόμοιρε Γιάννη! Ὅταν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἔλθῃς πρόσωπο μὲ πρόσωπο νὰ κριθῆς μὲ τὴν χήνα καὶ τὴν χηνά της τί λόγο θὰ δώκῃς;

—Δὲν εἶπες πῶς καὶ ἡ χῆνα θὲ νἄνε ἐκεῖ πέρα;

—Βεβαιότατα!

—Λοιπὸν θὰ τῆς πῶ. « Κυρὰ Φρώσω, νὰ τὴ χηνά σου, πάρ' την καὶ μὴ μιλᾷς.

Νεανίας τις πλούσιος καὶ ὡραῖος θέλων νὰ νυμφευθῇ ἀπεφάσισε νὰ συστήσῃ λαχεῖον συγκείμενον ἐκ χιλίων γραμματίων πρὸς λίρας Ἀγγλικὰς δέκα. Ἡ ἐφεύρεσις αὕτη τοῦ εὐκολύνειν τοὺς ταλαιπώρους γονεῖς εἰς τὸ νὰ προικίζωσι τὰς θυγατέρας των μὲ μόνον δέκα λίρας μᾶς φαίνεται λίαν κοινωφελής· καὶ χαρὰ στὴν νεάνιδα ποὺ θὰ πάρῃ τοσοῦτον ἀξιέραστον νέον ἀντὶ δέκα μόνον λιρῶν!

Γυνή τις ἀγοράζουσα πιάτα ἠρωτήθη ὁποίου χρώματος τὰ θέλει.—Ἀδιάφορο μοῦ εἶναι τὸ χρῶμα, εἶπε, φθάνει μόνο νὰ μὴ φαίνεται ὅταν ἤναι λερωμένα.

—Εὐχαριστῶ... Ἠξεύρω ὅτι ἡ ζωή σου ἀνήκει εἰς ἐμὲ, Ἄγγελε.

Ἐλάβετο δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκράτει αὐτὴν ἐπὶ πολὺ εἰς τὰς χεῖράς του, ὡς λησμονῶν ἑαυτὸν κατὰ τὰς βαθείας αὐτοῦ σκέψεις.

—Ἐξέφθη ὁ κύβος, ἐψιθύρισεν ἐπὶ τέλους·— εἴθε ὁ θεὸς νὰ σώσῃ τὴν Ἰρλανδίαν!

—Εἴθε ὁ θεὸς νὰ σώσῃ τὴν Ἰρλανδίαν! ἐπανέλαβεν ἐπὶ τέλους.

Ὁ μαρκέσιος ἐσκίρτησεν ἀκούσας τὴν ἐξωτερικὴν ταύτην φωνὴν προφέρουσαν τὰς σκέψεις αὐτοῦ, αἵτινες ἕως τότε τοσοῦτον καλῶς ἦσαν τεθαμμέναι ἐν αὐτῷ. Τὸ βλέμμα του ἐσπινθηροβόλησε καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ Βέμβου ὅστις ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπὸ τὴν παράδοξον ταύτην λάμψιν.

—Εὐχαριστῶ! εἶπε πάλιν ὁ Ῥιο-Σάντος οὐτινος ἡ φωνὴ ἐπληρώθη μελαγχολικῆς πικρίας· μὲ ἐξέπληξας, Ἄγγελε, διότι οἱ λόγοι οὗτοι προφερομενοι ἐν Λονδίνῳ ἀντηχοῦσιν ὡς τρομερὰ κραυγὴ πολέμου... καὶ δεκαπέντε ἐτῶν κόποι μοὶ ἔδωκαν τὸ δικαίωμα νὰ δώσω ὁ ἴδιος τὸ σημεῖον.

Ἡ ἅμαξα ἵστατο ἐν τῇ γωνίᾳ Φιντσιλαίνης καὶ Κορνιχίλλης.

Ὁ Ῥιο-Σάντος ἐπανέλαβε μετὰ φωνῆς βραχείας καὶ καθαρᾶς.

—Οὕτω λοιπὸν ἔγεινες ὁ ὑπασπιστής μου, κάρο μίο. Δὲν σοὶ εἶπον οὐδέν... ἀλλὰ σὲ ἀφῆκα νὰ ἐνιοήσῃς· καὶ τοῦτο εἶναι ἐμπιστοσύνη...

—Οὕτω τὸ ἐνόησα, μυλόρδε, καὶ περιμένω νὰ μὲ μεταχειρισθῆτε.

Δὲν θέλεις περιμένει ἐπὶ πολύ, Βέμβε... σοὶ ἀναθέτω κατὰ πρῶτον νὰ ὑπάγῃς εἰς τὴν αὔθουσαν τοῦ Λευκοῦ Νᾶοῦ πρὸς συνέντευξίν σου μεθ' ὅλων τῶν λόρδων τῆς νυκτὸς ἀπόψε... Θέλω ἐλθεῖ μετὰ δύο ὥρας... Πρέπει νὰ τοὺς εὕρω συνηγμένους.

—Θὰ τοὺς εὕρετε, μυλόρδε.

—Πρέπει ἐπίσης κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν νὰ λάβω βεβαίας πληροφορίας περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ὑπονόμου τῆς Ὁδοῦ τοῦ Πρίγκηπος.. διότι θὰ χρειασθῶμεν χρήματα, Βέμβε.

—Μετὰ δύο ὥρας θὰ λάβετε ἀκριβεῖς πληροφορίας.

—Μετ' οὐ πολὺ ἔρχομαι! εἶπεν ὁ Ῥιο-Σάντος, ὅστις ὥρμησεν ἐκτὸς τῆς ἁμάξης, καὶ ἐστράφη περὶ τὴν γωνίαν τῆς Φιντσιλαίνης εἰς τὴν μικρὰν ἐκείνην βορβορώδη ὁδὸν ὅπου ἦτο ἡ εἴσοδος τῶν ἀποθηκῶν Ἐδουάρδου καὶ Σ.

Ἡ ἅμαξα ἵστατο πρὸ τοῦ ἐργαστηρίου τοῦ ἀδαμαντοπώλου Φάλκωνος. Ὁ δὲ Βέμβος ἐξῆλθεν ἐκ τῆς ἑτέρας θυρίδος, καὶ ἀνέβη ἐπὶ ἁμαξίου.

Οὐδὲν φῶς ὑπῆρχεν ἐν ταῖς ἀποθήκαις Ἐδουάρδου καὶ Σ. τῶν ὁποίων τὰ παραθυρόφυλλα ἦσαν στεγανῶς κεκλεισμένα· ἀλλ ὁ Ἑβὲρ ὁ μικρὸς μαῦρος, ὅστις εἶχεν ἀφήσει τὴν πρὸς τὸ ὄπισθεν μέρος τῆς ἁμάξης θέσιν του καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Ῥιο-Σάντος ἐπήδησεν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἔσυρεν ἐκ τοῦ κόλπου του κλειδίον ἄνευ πτέρυγος καὶ ἔχον τετράγωνον ὀπὴν, δι' οὗ περιέστρεψε χαλκοῦν σφαιρίδιον ἐξέχον ἐκ τοῦ κλείθρου τῆς κυριωτέρας οἰκίας. Ἐλατήρια ἤχησαν ἔσωθεν ὡτανεὶ ἡ χονδροκοπὴς αὕτη θύρα ἐκλείετο κατὰ τὰ *συναρθρωτικὰ* συστήματα, ἅτινα τότε μὲν ἦσαν νέαι ἐφευρέσεις, ἔκτοτε ὅμως ἡ χρῆσις αὐτῶν ἐξηπλώθη μέχρι τῶν ἐργαστηρίων τοῦ μικροῦ ἐμπορίου.

Ἕτερον δὲ κλειδίον περιστραφὲν ἅπαξ ἠνέῳξε τὴν θύραν.

—Πήγαινε νὰ κτυπήσῃς τὸ κρόταλον τῆς κεντρικῆς αἰθούσης, εἶπεν ὁ Ῥιο-Σάντος εἰσερχόμενος.

—Πόσα κτυπήματα;

—Ἕν μόνον.

Ὁ μικρὸς αἰθίοψ προπηγάθη, ὁ δὲ Ῥιο-Σάντος τὸν ἠκολούθησε, καὶ εἰσῆλθε μετ' οὐ πολὺ εἰς τὴν ἄνευ παραθύρων ἐκείνην αἴθουσαν τὴν ἔχουσαν ἓξ θύρας, ὅπου ποτὲ εἴδομεν αὐτὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Ἐδουάρδου μετὰ τοῦ Κ. Σμὶθ. τῆς κυρίας Βερτράμ, τοῦ Κ. Φάλκστωνος τοῦ τραπεζίτου Οὐάλτερ καὶ τοῦ κὺρ Πέτρου Πρακτίκη, ἀρχαίου δικηγόρου, καὶ ἤδη μεταπράτου καὶ τοκιστοῦ.

Τὸ κρόταλον ἀντήχει εἰσέτι, ὅτε ἡ μία τῶν ἓξ θυρῶν ἠνεώχθη, καὶ εἰσῆλθεν ἡ Φαννὴ Βερτράμ.

Ἡ Φαννὴ Βερτράμ ἐφαίνετο ὅτι ἦτο, πέντε ἢ ἓξ ἔτη πρὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν συμβαίνουσι τὰ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἱστορίᾳ, πλάσμα ὡραιότατον.

Ἦτο δὲ εἰσέτι ἐκ τῶν γυναικῶν ἐκείνων τὰς ὁποίας ἀκολουθοῦμεν καθ' ὁδὸν διὰ τοῦ βλέμματος, καὶ αἵτινες, ἐὰν μόνον ἅπαξ ἴδωμεν αὐτὰς, ἐγχαράττουσι διὰ βίας τὴν χαρίεσσαν αὐτῶν εἰκόνα ἐν τῇ μνήμῃ ἡμῶν.

Ἦτο ἄποικος (créole) ἐκ τῶν ἀγγλικῶν Ἀντιλλῶν. Ἡ νεότης αὐτῆς παρελθοῦσα εἰς σειρὰν δυστυχημάτων καὶ ἡδονῶν ἀφῆκεν ἐφ' ὅλου τοῦ προσώπου αὐτῆς ἴχνη ἀνίκανα μὲν νὰ καταστρέψωσι τὴν ὡραιότητά της, ἀλλ' ὁρατὰ καὶ εἰς τὸν μᾶλλον ἄπειρον ὀφθαλμόν. Τὸ πολὺ δὲ ἠδύνατό τις νὰ ἀπατηθῇ περὶ τῆς αἰτίας τῶν σωματικῶν τούτων κόπων καὶ τῆς ὠχρότητος ἐκείνης τοῦ προσώπου ὅπερ καθίστατο μελανὸν περὶ τοὺς ὀφθαλμούς.— Ἀλλὰ πῶς ἠδύνατό τις νὰ ἀπατηθῇ; Πάντες οἱ χαρακτῆρες τῆς γυναικὸς ταύτης παρίστων τὰ ἐσβεσμένα ἢ νεναρκωμένα πάθη τῆς ἡδυπαθείας. Ἦτο ἡ Ἀφροδίτη ἀπαυδήσασα ἐκ τῶν ἐρωτικῶν μαχῶν.

Τοιαύτη τοὐλάχιστον ἐφαίνετο, διότι ἡ δυστυχὴς Φαννὴ Βερτράμ διῆγε τῳόντι ζωὴν ἐγκλείστου, καὶ διήρχετο τὰς ἡμέρας της ἐν τῇ λαμπρᾷ αὐτῆς ἀποθήκῃ τοσοῦτον ἀπέχουσα πάσης ἐρωτικῆς πράξεως, ὥστε οὐδεὶς τῶν καλλωπιστῶν τῆς ὑψηλῆς, τῆς μετρίας ἢ τῆς εὐτελοῦς τάξεως δὲν ἠδύνατο νὰ καυχηθῇ ὅτι ἐφίλησε τὰ ἄκρα μόνον τῶν ὠχρῶν καὶ λεπτοφυῶν αὐτῆς δακτύλων.

Πᾶσα ἁμαρτήσασα γυνὴ ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν φιλοσόφων ἢ τῶν ἠθικολόγων Μεσσαλίνα ἢ Μαγδαλινή.

Ἡ Φαννὴ Βερτράμ ἐτόλμα νὰ μὴ συγκαταπίθεται εἰς τοῦτο. Δὲν ἦτο οὔτε ἡ Μεσσαλίνα οὔτε ἡ Μαγδαλινή. Ἡ κραιπάλη ἤθελεν ἀηδιάσει αὐτήν·

ἡ μετάνοια δὲν σύνεδυάζετο μετὰ τῆς βαθύμου ἀποικιακῆς αὐτῆς φύσεως. Ἡ ἀνάπαυσις αὐτῆς ἦτο γαύνωσις, καὶ ἂν ποτε ἡ ψυχή της ἀνεζωπυρεῖτο, καὶ ἀνελάμβανε τὰς ὁρμὰς τῆς νεότητος, παρεδίδετο εἰς μίαν μόνην ἀνάμνησιν.

Ἡ Φαννὴ δὲν ἠγάπα πλέον, διότι εἶχεν ἀγαπήσει πολύ, ἢ ἴσως διότι ἐνώπιον τοῦ τελευταίου ἀνδρὸς τὸν ὁποῖον ἠγάπησεν, ἐθεώρει ἀναξίους ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἠδύνατο εἰσέτι νὰ ἀγαπήσῃ.

Ἐβυθίζετο ἐν τῇ τροπικῇ (tropicale) αὐτῆς ἀπαθείᾳ ὑπομένουσα τὴν λήθην τοῦ ἀνθρώπου ὅστις διῆλθε διὰ τοῦ βίου της ὡς μετέωρον· Μετὰ τὴν εὐτυχίαν τὴν ὁποίαν ἔλαβε μετ' αὐτοῦ προσωρινῶς, δὲν ἤθελε πλέον ἄλλην εὐτυχίαν.

Ἀλλ' ὅμως ἡ Φαννὴ εἶχε πολλάκις ἁμαρτήσει πρὶν γίνῃ ἐρωμένη τοῦ Κ. μαρκεσίου δὲ Ῥιο-Σάντου, ὅστις ἠγάπησεν αὐτὴν μίαν ἡμέραν καὶ τὴν κατέλιπε τὴν ἐπιοῦσαν.

Ἤδη δὲ τὸ ἐνεθυμεῖτο, καὶ ἡ ἐνθύμησις αὕτη κατεῖχεν ὅλην τὴν ζωήν της. Ἀπὸ πολλοῦ δὲν ἠγάπα πλέον τὸν μαρκέσιον διὰ τοῦ ἔρωτος ἐκείνου ὅστις ἐπιθυμίας πλήρης διεγείρει τὴν ζηλοτυπίαν, ἀλλ' ἡ καρδία της ἦτο ἀρωσιωμένη πρὸς αὐτόν. Ἐξ ἀπαθείας ἅμα δὲ καὶ ἐξ αἰσθήματος ἀπεμακρύνετο ἑκουσίως ἄνευ ἠθικοῦ ἢ θρησκευτικοῦ σκοποῦ, ἄνευ ἀνάγκης, ἐκ τῶν ἡδονῶν τῆς νεότητος.

Τὸ σῶμα τοῦτο ἐν ᾧ τὰ πάντα ἐφαίνοντο ἡδυπάθεια, εἶχεν ἀποκοιμίσει τὰς αἰσθήσεις αὐτοῦ, καὶ παρέδωκε τὴν ψυχήν του εἰς τὸ παρελθόν.

Ἡ Φαννὴ Βερτράμ, ὅτε εἰσῆλθεν εἰς «τὴν κεντρικὴν αἴθουσαν», ἐκράτει λιθοκόλλητον κιβώτιον, ἐφ' οὗ τὸ ἀρχικὸν γράμμα τοῦ ὀνόματος αὐτῆς ἦτο γεγραμμένον διὰ παραδίζων ἀραβουργιῶν, μετὰ τοῦ ἀρχικοῦ γράμματος τοῦ Ῥιο-Σάντου.

—Δός μοί το, Φαννή, δός μοί το! ἀνεβόησεν οὗτος λαβὼν μετὰ προθυμίας τὸ κιβώτιον· ἔχει πολλὰς ἐπιστολάς;

—Ἔχει πολλάς, ἀπεκρίθη ἡ ἄποικος καθήσασα πλησίον τοῦ μαρκεσίου.

—Καὶ τὸ κλειδίον;

—Ἀφήσατέ με νὰ τὸ ἀνοίξω ἐγώ, Ἐδουάρδε, ἡ χεὶρ σας τρέμει...

Τῳόντι δὲ ἡ χεὶρ τοῦ Ῥιο-Σάντου ἔτρεμεν· Ἅμα ἡ Φαννὴ πριέστρεψε τὸ κλειδίον ἐν τῷ κλείθρῳ, οὗτος ἀνύψωσε τὸ κάλυμμα, καὶ ἔρριψεν ἐν αὐτῷ τὸ βλέμμα του.

Περιεῖχεν εἴκοσι περίπου ἐπιστολάς.—Δι' ἑνὸς μόνου βλέμματος ἐκ τῶν εἴκοσι τούτων ἐπιστολῶν ὁ Ῥιο-Σάντος παρετήρησε φάκελλον ἐκ χονδροῦ χάρτου φέροντα τὴν σφραγῖδα τοῦ Ἰρλανδικοῦ ταχυδρομείου.

Κεφ. ΛΑ'.—Πολύτιμον Ἐπίπλον.

Ἡ Φαννὴ Βερτράμ ἐκάθητο πλησίον τοῦ Ῥιο-Σάντου, ἂν καὶ ἦτο τόσον πλησίον ὥστε ἠδύνατο νὰ ἀναγνώσῃ τὴν ἐκ τῆς Ἰρλανδίας ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν τοσοῦτον σροδρῶς ἐπεθύμει, καὶ ἥτις ἦτο ἤδη ἠνεῳγμένη.

Ὁ δὲ Ῥιο-Σάντος πάλιν δὲν ἐρρόντιζε νὰ ἀπομακρυνθῇ, ἀλλ' ἀνεγίνωσκε ἀπλήστως καὶ ἄνευ δυσπιστίας. Ἐκεῖνος ὅστις ἀπεστέρει ἑαυτὸν παντὸς βοηθήματος ἵνα μὴ ἔχῃ ἔμπιστον, ἄφινεν ἤδη ἐκτεθειμένον μέρος τοῦ μυστικοῦ του ὑπὸ τὸ βλέμμα γυναικός!

Διότι ὁ Ῥιο-Σάντος ἐν τοῖς μικροῖς ὡς καὶ ἐν τοῖς μεγάλοις εἶχε βλέμμα ὀξὺ καὶ ἀσφαλές. Τὴν ἐμπιστοσύνην τὴν ὁποίαν ἀφῆρε ἐξ ἀνθρώπων νοημονεστάτων καὶ ἀρωσιωμένων, ἱπποτικῶν, φιλοστόργων, παρεχώρει αὐτὴν εἰς τὴν γυναῖκα ταύτην, ἐντεθαρμένην οὖσαν εἰς τὸ παρελθόν της, τρεσθεμένην ἐκ τῆς ἀναμνήσεως ἐλίγων ἡμερῶν χαρᾶς ἀδιαφοροῦσαν διὰ τὸ παρόν, εἰσέτι αἰχμάλωτον, πάντοτε ἀγαπῶσαν, ἀλλὰ τοσοῦτον παραδόξως συνειθίσασαν εἰς τὰς ἀλύσεις αὐτῆς, ὥστε νὰ μὴ αἰσθάνηται πλέον τοὺς κρίκους των· τοσοῦτον εὐκόλως λησμονοῦσαν ὥστε νὰ μὴ αἰσθάνηται πλέον ἀντιζηλίαν· ἐπὶ τέλους δὲ τοσοῦτον γηραιὰν ὑπὸ τὸ ἡδυπαθὲς κάλυμμα τῆς ἀποικιακῆς ὡραιότητός της, ὥστε ὁ ἀρχαῖος ἔρως αὐτῆς, πάθος ἡδονικόν, σροδρόν, ὁρμητικὸν καὶ πλῆρες τῶν παραφόρων ἐκείνων ὁρμῶν, τὰς ὁποίας ἀνευρίσκουσι σπανιώτατα αἱ καρδίαι αἱ νεναρκωμέναι ἐν τῇ ζωῇ τῶν μαλθακῶν ἀπολαύσεων, μετεβλήθη ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ἐξισοῦτο κατὰ τὴν αὐτοπάρνησιν πρὸς τὴν ἀγίαν στοργὴν τῶν μητέρων.

Ταῦτα δὲ συνέβαινον ἐν αὐτῇ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῆς. Ἡ Φαννὴ Βερτράμ ἦτο χαρίεν καὶ ὡραῖον ὄν, τὴν ὁποίαν ἀπαντήσας τις ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ παρασυρθῇ πρὸς αὐτήν· ἀλλ' ἐν τῇ βαθύμῳ αὐτῆς φύσει δὲν ὑπῆρχεν οὐδ' ἴχνος ἠρωϊσμοῦ. Ἂν δ' ἀφίκετο εἰς τὸν βαθμὸν περὶ οὗ προείπομεν, τὸ αἴτιον τούτου ἦτο ὅτι τὸ πρῶτον αὐτῆς πάθος, ἀκαταπαύστως καταπολεμούμενον ὑπὸ τῆς ἀπαθείας της δὲν διετήρησεν ἀφ' ἑαυτοῦ εἰμὴ ὅ,τι δὲν ἦτο ὀχληρόν· δηλαδὴ γλυκεῖαν, ἐγκρατῆ καὶ α στηρὰν σχεδὸν ἀγάπην, ἐν ᾗ δύναταί τις νὰ ῥαθυμῇ καὶ νὰ ἐντέρπεται ἄφροντις.

Ἐξέλιπον πλέον ἐξ αὐτῆς αἱ ζηλότυποι ἀγωνίαι,—ὡς καὶ αὐτὸς ὁ γυναικεῖος καὶ ἀσθενὴς φθόνος

Ἐξέλιπον αἱ ἐπιθυμίαι· ἔμειναν δὲ μόνον θλίψεις τινές, διότι αἱ προσφιλεῖς ἀναμνήσεις δὲν ὑπάρχουσιν ἄνευ θλίψεων.

Μόνος ὁ Ῥιο-Σάντος ἐν τῷ κόσμῳ ἐγίνωσκε τὴν Φαννὴ Βερτράμ, ἥτις δὲν ἐγίνωσκεν ἑαυτήν. Τοιαύτην γυναῖκα ἐχρειάζετο ὡς ἔμπιστον, κατὰ τοῦτο μόνον ὅτι ἦτο ὡς ἐνόργανον κιβώτιον, ὡς κιβώτιον οὕτινος ὁ Ῥιο-Σάντος αὐτὸς ἐκράτει τὸ κλειδίον.

Αὕτη ἦτο τὸ κέντρον εἰς ὃ ἔληγον ἐξ ὅλων σχεδὸν τῶν σημείων τῆς σφαίρας αἱ ἀκτῖνες τῆς ἐκτεταμένης ἀλληλογραφίας του. Πρὸς ταύτην μόνον ἀπηυθύνοντο πᾶσαι αἱ ἐπιστολαὶ αὗται αἱ πλήρεις συμβεβηκότων καὶ σοβαρῶν σκευωριῶν, τῶν ὁποίων ἡ ῥᾶλλον ἀσήμαντος ἤθελε γίνει αἰτία δέκα

κεφαλικῶν ποινῶν.—Τὸ ἐγίνωσκεν ὅμως; Πάντα μαρτυροῦσι τὸ ἐναντίον. Ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ ἐγίνωσκεν, ἤθελεν ἐξακολουθήσει πράττουσα τὰ αὐτὰ εὐχαρίστως, διότι ἡ ἀνδρία εἶναι προτέρημα οὐτινος δὲν στεροῦνται αἱ γυναῖκες.

Ἀλλὰ πῶς ἠδύνατο νὰ τὸ μάθῃ; Ἡ περιέργεια δὲν εἶναι κόπος; Ἡ θελατικὴ ἄποικος ἐπεσώρευε τὰς ἐπιστολὰς ἐν τῷ κιβωτίῳ αὐτῆς οὐδὲ τὴν ἐπιγραφὴν παρατηροῦσα...

Τῳόντι δὲ τὸ ἔργον τοῦ δὸν Ζουὰν ἔχει τοὺς κινδύνους του, μάλιστα δὲ ὅταν προτίθηται καὶ τὸ τοῦ συνωμότου. Περιέχει πολλὰς θλίψεις καὶ ἐπιφωρεῖται ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνθρώπου τρομερὰς καταιγίδας, ἀλλὰ προκύπτουσιν ἐξ αὐτοῦ ὠφέλειαι καὶ κέρδη. Οὔτε ὑμεῖς ἀναγνῶσται, οὔτε ἐγὼ ἠδυνάμεθα νὰ εὕρωμεν πρὸς φύλαξιν τῶν ἐπιστολῶν μας ἔπιπλον τοσοῦτον θαυμασίως ἐχέμυθον ὡς τὴν Κυρίαν Φαννὴν Βερτράμ.

Ὁ Ῥιο-Σάντος ἐν τούτοις ἀνεγίνωσκε μετ' ἀπληστίας τὴν ἐξ Ἰρλανδίας ἐπιστολήν. Καθόσον ἀνεγίνωσκεν, οἱ ὀφθαλμοί του ἔλαμπον νέαν λάμψιν, καὶ ἐφαιδρύνετο ὑπὸ χαρᾶς.

—Δέκα χιλιάδες! ἀνεβόησεν ἐπὶ τέλους μετ' ἐνθουσιώδους φωνῆς·—δέκα χιλιάδας γενναῖαι καὶ ἔντιμοι καρδίαι.

Ἡ Φαννὴ ἥτις ἐθεώρει αὐτὸν μετὰ θαυμασμοῦ ὡς θεωρεῖ τις προσφιλῆ εἰκόνα, προσφιλῆ σύνθεσιν ἐκείρτησε βλέπουσα τὴν αἰφνίδιον ταύτην μεταβολήν.

—Θέλετε λοιπὸν νὰ πολεμήσητε κατά τινος, μυλόρδε! ἠρώτησεν αὐτὸν μειδιῶσα διὰ τὸν τρόμον του.

Ταῦτα δὲ λέγουσα ἐνόμιζεν ὅτι ἀπεῖχε πολὺ τῆς ἀληθείας.

Ὁ Ῥιο-Σάντος δὲν ἀπεκρίθη. Νέα τις ἰδέα διῆλθε τὸ πνεῦμά του. Αἴφνης τὸ μέτωπόν του ἐπεσκιάσθη ὑπὸ νέφους.

—Ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη πρὸ δέκα ἡμερῶν! ἐψιθύρισεν· οἱ ἄνθρωποι οὗτοι πρέπει νὰ ἔφθασαν... καὶ ἐγὼ δὲν εἶμαι ἕτοιμος!

—Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη μοὶ ἐστάλη καθ' ἣν ἡμέραν σᾶς ἐμέτρησα δέκα χιλιάδας λίρας; εἶπεν ἡ ἄποικος.

—Πρέπει νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἄλλη.

Ὁ Ῥιο-Σάντος ἐκένωσε τὸ κιβώτιον κατὰ γῆς. Δύο ἐπιστολαὶ προσείλκυσαν πάραυτα τὸ βλέμμα του. Ἡ μὲν μία ἐκ Λονδίνου γεγραμμένη τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἐπιγραφὴ ἦτο γεγραμμένη ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς ὡς καὶ ἡ ἤδη ἀνοιχθεῖσα.—Ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας ἐφαίνετο ἡ σφραγὶς τῆς Ἰρλανδίας. Οἱ χαρακτῆρες τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὀδεμίαν ἰδέαν περιεργείας παρήγαγον εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Ῥιο-Σάντου, καὶ ἀποσφράγισε τὴν ἐκ Λονδίνου.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἦτο ὡς συμπέρασμα τῆς πρώτης, ἥτις ἀνήγγελλε τὴν ἀναχώρησιν δέκα χιλιάδων Ἰρλανδῶν διευθυνομένων πρὸς τὸ Λονδῖνον κατὰ μικρὰ τάγματα καὶ διὰ διαφόρων ὁδῶν, καὶ εἰδοποίει τὸν μαρκέσιον περὶ τῆς ἀρίξεως τοῦ στρατοῦ τούτου.

Ὁ Ῥιο-Σάντος εἶχε τὴν στιγμὴν ταύτην ἐν Λονδίνῳ δέκα χιλιάδας στρατιωτῶν Ἰρλανδῶν, δηλαδὴ ἀπτοήτων καὶ ἀκορέστων, ὁρμητικῶν, καὶ ἑτοίμων πρὸς τὰ πάντα.

Ἐξηπλώθη ἐπὶ τῆς ἕδρας του, καὶ ἡ Φαννὴ ἤκουσεν αὐτὸν ψιθυρίζοντα.

—Ὤ!.. αἱ ἓξ ἡμέραι αὗται τὰς ὁποίας ἔχασα!...

—Πόσον ἔπρεπε νὰ ἦσαν εὐτυχεῖς, ἐνόσῳ ἐνόμιζον ὅτι μὲ ἠγάπα! εἶπε καθ' ἑαυτὴν ἡ ὡραία ἄποικος, τῆς ὁποίας τὸ βλέμμα ἔμενε προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ῥιο-Σάντου.

Οὗτος δὲ ἠγέρθη πάλιν, καὶ ἐπεθεώρησε ἐσπευσμένως τὰς λοιπὰς ἐπιστολάς. Ὑπῆρχον ἐν αὐταῖς διαφόρων εἰδῶν, καὶ πολλαὶ ἦσαν γεγραμμέναι εἰς διαλέκτους, τὰς ὁποίας οἱ σοφοὶ τῆς Βασιλικῆς Ἀκαδημίας (Royal Society) μετὰ μεγάλης δυσκολίας ἤθελον ἐξηγήσει. Ἀλλ' ὁ Ῥιο-Σάντος δὲν ἦτο μέλος οὐδεμιᾶς Ἀκαδημίας.

Ἀνέγνωσεν ἐν τάχει πάντα τὰ ἔγγραφα ταῦτα, καὶ ἐξ ἑκάστου αὐτῶν ἔμαθεν εἴδησιν εὐτυχῆ πρὸς τοὺς σκοποὺς του. Τὰ πάντα συνέβαινον κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Ἕκαστον σημεῖον τῆς σφαίρας ἀπέστελλεν αὐτῷ ὅπλον κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ ἐχθροῦ του.

Διὰ τοῦτο ὅτε ἔθεσεν ἐπὶ γραμμῆς ἐνώπιόν του πάσας τὰς ἐπιστολὰς ταύτας, αἵτινες ὡς ἄφωνος συναυλία ἐφαίνοντο ὑποσχόμεναι αὐτῷ ἐπιτυχίαν καὶ νίκην, μεγίστη ὑπερηφάνεια διεχύθη ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. Τὸ ἀγέρωχον αὐτοῦ πρόσωπον ἐξέπεμψεν ἀπαύγασμα παντοδυναμίας.

Ἠσθάνετο ἑαυτὸν, ὡς ὁ ἀποστάτης ἀρχάγγελος, δυνάμενον νὰ ἀγωνισθῇ κατὰ παντὸς ἐχθροῦ.

Ἡ Φαννὴ ἐταπείνωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀναστενάξασα.

—Πῶς δὲν ἀπέθανον, εἶπεν ἐν ἑαυτῇ, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐνόησα ὅτι δὲν μὲ ἠγάπα πλέον!...

Ὁ Ῥιο-Σάντος ἠγέρθη, καὶ συνέδεσεν εἰς φάκελλον πάσας τὰς ἐπιστολὰς ταύτας. Αἱ χεῖρές του ἔτρεμον.

Ἠσθάνετο ὅτι ἦσαν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ὡς ἄθροισμα κεραυνῶν, τῶν ὁποίων ἡ τρομερὰ ἔκρηξις ἤρκει νὰ καταβάλῃ κράτος.

—Ἐμπρός! εἶπε μὴ αἰσθανόμενος ὅτι ὡμίλει. Καθ' ἣν στιγμὴν διηυθύνετο πρὸς τὴν θύραν τὴν ἄγουσαν εἰς τὰ γραφεῖα Ἐδουάρδου καὶ Σ., ἡ γλυκεῖα φωνὴ τῆς Φαννῆς τὸν ἐμπόδισεν.

—Μυλόρδε, ἔλεγεν, ἐλησμονήσατε μίαν ἐπιστολήν.

Ὁ Ῥιο-Σάντος ἐπανῆλθεν ἐν βίᾳ.

—Τῳόντι, εἶπεν, ἀσπαζόμενος τὴν χεῖρα τῆς Φαννῆς ἥτις κατέστη ὠχρά.

—Εἶσαι ἐφέτιος ἄγγελός μου, Φαννὴ... Ἐπαγρυπνεῖς νύκτα καὶ ἡμέραν περὶ τῶν μυστικῶν μου, οὐδέποτε ζητοῦσα νὰ τὰ ἀνακαλύψῃς... Οὐδένα φίλον ἔχω πιστότερον σοῦ.

Ἡ ἄποικος ἠθέλησε νὰ μειδιάσῃ· ἀλλ' οἱ ὀφθαλ-

μοί της ἐπληρώθησαν δακρύων. Εἰς μάτην τείνομεν εἰς τὴν γεροντικὴν ἡλικίαν, καὶ περιβάλλομεν τὴν καρδίαν ἡμῶν διὰ σιδηροῦ φραγμοῦ ἡ ψυχὴ ἔχει αἰφνιδίους ὁρμὰς πρὸς τὴν νεότητα. Τὴν ἡμέραν ταύτην ἡ Φαννῆ ἠσθάνετο ἑαυτὴν δυστυχῆ. Ἐθεώρησεν ὑπὲρ τὸ δέον τὸν Ῥιο-Σάντον θαρροῦσα εἰς τὴν πολυχρόνιον πεῖραν τῆς νωχελοῦς ἀπαθείας αὐτῆς.

Προὔτεινε τὴν ἐπιστολὴν εἰς τὸν Ῥιο-Σάντον, ὅς τις ἔλαβεν αὐτὴν καὶ τὴν ἠνέῳξεν.

—Νὰ λησμονήσω ἐπιστολὴν ἐκ τῆς Ἰρλανδίας! ἐψιθύρισε μειδιῶν.

Δὲν προσέσχε δὲ εἰς τὴν πρώτην σελίδα, ἀλλ' ἐζήτησε πάρευτα τὴν ἐπιγραφήν. Μόλις ἀνέγνω αὐτὴν, καὶ ἔκφρασις βαθέως σεβασμοῦ διεχύθη ἐπὶ τοῦ ἀγερώχου προσώπου του. Ἐκάθησε πάλιν, καὶ ἀνέγνω τὴν ἐπιστολὴν δὶς ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους. Τὸ περιεχόμενον τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἦτο τὸ ἑξῆς·

« Μυλόρδε,

« Ἂν καὶ αἱ γνῶμαι ἡμῶν οὐσιωδῶς διαφέρουσι, καὶ ἔχομεν ἰδέας ἐκ διαμέτρου ἀντικειμένας ὡς πρὸς τοὺς τρόπους τοῦ νὰ καταστήσωμεν τὴν προσφιλῆ ἡμῶν Ἰρλανδίαν εἰς τὴν τάξιν ἥτις ἀνήκει αὐτῇ ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ἡ εὐγενὴς ἀφοσίωσις, ὁ ἔνθερμος ὑμῶν ἔρως πρὸς τὴν κοινὴν πατρίδα ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀφήσωσι ψυχρὸν τὸν ἄνθρωπον, οὗτινος ἅπας ὁ βίος ἐστὶν ἀφιερωμένος τῇ Ἰρλανδίᾳ, εἰς τὸν ἄνθρωπον οὗτινος ὁ μόνος πόθος εἶναι ἡ εὐτυχία τοῦ λαοῦ τῆς Ἰρλανδίας. »

« Αἱ διάφοροι εὐκαιρίαι καθ' ἃς ἔτυχε νὰ φιλονεικήσω πρὸς τὴν Αὐθεντίαν Σας μοὶ ἐνέπνευσαν θαυμασμὸν διὰ τὸ βάθος καὶ τὴν ὀξύτητα τοῦ νοός Σας, τὴν σπανίαν ἀκρίβειαν τῶν παρατηρήσεών Σας καὶ διὰ τὸ πολυμήχανον καὶ τολμηρὸν πνεῦμα ὑμῶν. »

« Βεβαίως, μυλόρδε, ἂν ὁ πραγματικὸς πόλεμος τὸν ὁποῖον ἡ Αὐθεντία Σας ἐσκόπευε τότε νὰ κηρύξῃ κατὰ*** ἠδύνατο νὰ λάβῃ αἰσίαν ἔκβασιν· τὴν ἔκβασιν ταύτην μόνον διὰ χειρῶν τῆς Αὐθεντίας Σας ἠδύνατο νὰ λάβῃ. Ἔχετε πνεῦμα δυνάμενον νὰ ἑτοιμάσῃ, καὶ ἀνδρείαν νὰ ἐκτελῇ. »

« Ἀλλ' ἡ πάλη εἶναι ὑπὲρ τὸ μέτρον ἄνισος, μυλόρδε.—Ἴσως θέλει ἐπέλθει ἡμέρα, καθ' ἣν αἱ τύχαι θέλουσιν ἰσοῤῥοπήσει μεταξὺ τῶν δύο τόπων, ὅπερ θέλει συμβῇ, ὅταν τὰ αἰσχρὰ ἀδικήματα τῆς Ἀγγλίας γενόμενα προφανῆ καὶ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν τῶν Ἄγγλων, θέλουσι παραχωρήσει ἡμῖν βοηθήματα μέχρι τῶν τάξεων τῶν ἡμετέρων ἐχθρῶν· τοῦτο θέλει συμβῇ, ὅταν ἰσχυρὰ φωνὴ ἀποδοκιμασίας ἀντηχήσῃ πανταχόθεν τῆς Εὐρώπης καὶ καταπέσῃ ὡς βάρος καταστρεπτικὸν κατὰ τῆς ἐγωϊστικῆς καὶ ἀθλίας ταύτης κυβερνήσεως, τῆς ὁποίας οἱ αἰσχροκερδεῖς ἀντιβασιλεῖς ἐπιβάλλουσι τὰς ἀπλήστους αὐτῶν χεῖρας ἐπὶ τῆς δυστυχοῦς πατρίδος ἡμῶν.... »

« Ἕως τότε, μυλόρδε, πρέπει νὰ περιμένωμεν. Νικηθέντες θέλομεν πάθει δεινότερα· νικήσαντες χρεωστοῦμεν νὰ λογισθῶμεν μετὰ τῶν τυράννων ἡμῶν. »

« Μυλόρδε, οὐδέποτε μοὶ ἐνεπιστεύθητε τὰ μυστικά Σας, ἀλλὰ γινώσκων κάλλιστα τὴν ὑψηλοφροσύνην Σας οὐδὲν ἄλλο δύναμαι νὰ σκευῳθῶ, εἰμὴ ὅτι προσπαθεῖτε νὰ ὁπλίσητε τοὺς ξένους κατὰ τῆς Ἀγγλίας. Νομίζετε ὅτι ὑπηρετεῖτε οὕτω τὴν Ἰρλανδίαν, μυλόρδε; ...! »

« Τολμῶ νὰ φρονῶ ὅτι εἶμαι ὅσον καὶ ἡ Αὐθεντία Ὑμῶν ἔνθερμος πατριώτης· ἡ μόνη διαφορὰ ἥτις δύναται νὰ ὑπάρξῃ μεταξὺ ἡμῶν ὡς πρὸς τοῦτο εἶναι ὅτι ἐγὼ ἂν καὶ τρέφω σφοδρὸν ἔρωτα πρὸν τὴν πατρίδα μου, δὲν κατέχομαι ὑπ' οὐδενὸς συστηματικοῦ μίσους. Μὴ γένοιτο νὰ ἐπιθυμῶ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἀγγλίας, τοῦ ἰσχυροῦ, τοῦ ῥωμαλέου τούτου λαοῦ! Μυλόρδε! δὲν εἶναι πάντοτε ἀναγκαῖον νὰ καταστρέφῃ τις ἵνα συστήσῃ. »

« Ἐπιθυμῶ νὰ ἐλευθερωθῇ ἡ Ἰρλανδία, τοῦτο μόνον ἐπιθυμῶ· ὑμεῖς, μυλόρδε, θέλετε ἡ Ἰρλανδία ἀνακτήσασα τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς νὰ ἐπιπέσῃ κατὰ τῆς μητροπόλεως, καὶ ὑποδουλώσῃ καὶ αὐτὴ ταύτην. Ἡ Αὐθεντία Ὑμῶν ὑποθάλπει σφοδρὸν μῖσος. »

« Ἐν τῇ ἐπιστολῇ τὴν ὁποίαν εὐηρεστήθητε νὰ μοὶ πέμψητε, ζητεῖτε παρ' ἐμοῦ τὴν σύμπραξιν καὶ τὰς συμβουλάς μου. Τὴν σύμπραξίν μου, εἴτε ἰσχυρὰ εἶναι, ὡς λέγετε, εἴτε ἀσθενής, ὡς νομίζω, δὲν δύνασθε νὰ ἀποκτήσητε εἰμὴ ἀκολουθοῦντες τὴν νόμιμον καὶ εἰρηνικὴν ὁδὸν, ἐν ᾗ καὶ ἐγὼ αὐτὸς περιορίζομαι. Ἡ Ἰρλανδία μοὶ ἀφιέρωσε τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῆς, καὶ προσπαθῶ ὅσον δύναμαι νὰ γίνω ἄξιος αὐτῆς· ἀλλὰ ἀφ' ἧς ἡμέρας θελήσητε νὰ συνενωθῆτε μεθ' ἡμῶν, μυλόρδε, καὶ συγκαταταχθῆτε μετὰ τῶν στρατιωτῶν τῆς Ἀκυρώσεως (Repeal), δὲν θέλω εἶσθαι πλέον εἰμὴ ὁ ὑπασπιστὴς ἢ ὁ ὑπουργὸς Ὑμῶν, διότι ἐμπιστεύομαι εἰς τὰ προτερήματα Ὑμῶν, καὶ διότι ἐν μεγαλοψυχίᾳ ὁποία ἐστὶν ἡ Ὑμετέρᾳ ὑπάρχει ἡ σωτηρία ὁλοκλήρου λαοῦ, —ἡ σωτηρία καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ!... »

—Τῆς Ἀκυρώσεως! ἐψιθύρισεν ὁ Ῥιο-Σάντος μετ' ἀνυπομονησίας· —εἶναι λέξις ἁπλῆ!

« Τῆς Ἀκυρώσεως! » ἐξηκολούθει ἡ ἐπιστολή, ὡσανεὶ ἐρρόντισε νὰ ἀποκριθῇ εἰς τὴν διακοπὴν ταύτην· — « περιμείνατε πέντε ἔτη, μυλόρδε, περιμείνατε δέκα τὸ πολύ, καὶ ἡ ἠχὼ πανταχόθεν τοῦ κόσμου θέλει ἀποστείλει πάλιν πρὸς Ὑμᾶς τὴν λέξιν ταύτην κηρυγμένην, ἀπειλητικὴν, καὶ τοσοῦτον τρομερὰν, ὥστε ἡ Ἀγγλία θέλει σκιρτήσει μέχρι βάθρων ἀκούουσα μόνον αὐτὴν προφερομένην. »

« Αἱ δὲ συμβουλαὶ τὰς ὁποίας εὐαρεστεῖται νὰ ζητήσῃ παρ' ἐμοῦ ἡ Αὐθεντία Ὑμῶν, εἰσὶν αὗται. Μὴ ἀρίνετε τὸ μῖσος νὰ ὑπερβάλλῃ τὸν πατριωτισμὸν Ὑμῶν. Περιμένετε. »

« Δὲν θεωροῦμαι ὡς πολὺ ὑπομονητικὸς, μυλόρδε. Κατηγοροῦμαι πανταχόθεν ὡς σφοδρὸς ἐμπαθὴς, ὁρμητικὸς, καὶ αἱ κατηγορίαι αὗται εἰσιν ἀληθεῖς. Τὸ αἷμά μου ἀναβράζει ἐντὸς τῶν φλεβῶν μου ἀναλογιζομένου μόνον τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Ἰρλανδίας·—ἀλλ' εἰς τὸν παρόντα αἰῶνα ὁ νόμος εἶναι ὅπλον ὀξύτερον τοῦ ξίφους. Θέλω νὰ νικήσω κατὰ τὸν νόμον, μετὰ τοῦ νόμου καὶ διὰ τοῦ νόμου. Ἡ σφοδρότης, τὸ πάθος, καὶ ἡ ὁρμή μου, πάντα δύνανται νὰ σιγήσωσιν. Ἠξεύρω νὰ περιμένω...

Ὁ Ῥιο-Σάντος ἔκλεισε ταχέως τὴν ἐπιστολὴν, καὶ ἔῤῥιψεν αὐτὴν συντεθλασμένην ἐν τῷ κιβωτίῳ.

Δὲν ἁρμόζει νὰ γράψωμεν ὁλογράφως ἐπὶ τῶν φρούδων τούτων σελίδων τὸ ἔνδοξον ὄνομα ὅπερ ἔφερεν ἡ ὑπογραφὴ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης. Τὸ ὄνομα τοῦτο ἅπαντες γινώσκουσι· διεγείρει ὑπερβολικὸν καὶ ἔλλογον διαφέρον· ὑπάρχει ἐφ' ὅλων τῶν στομάτων, καὶ παριστᾷ βεβαίως τὴν δημοτικωτέραν δόξαν τοῦ αἰῶνος ἡμῶν.

Ὁ ἐνθουσιασμὸς τοῦ Ῥιο-Σάντου ἐπάγωσεν αἴφνης ὅτε ἀνέγνωσε τὴν αὐστηρὰν ταύτην λογικήν. Ἔμεινεν ἐπί τινα λεπτὰ ἀκίνητος, βεβυθισμένος εἰς τὰς σκέψεις αὐτοῦ.

Ἡ δυστυχὴς Φαννῆ μετενόει, διότι ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ ἀναγνώσῃ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἥτις μετέβαλλε τὴν χαράν του εἰς θλῖψιν.

—Ὁ ἀνὴρ οὗτος εἶναι δικηγόρος! εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ μαρκέσιος μετὰ πικρίας καὶ ὀργῆς.

Ἔπειτα δὲ συνελθὼν πάραυτα, ὡσανεὶ ἐμέμφετο ἑαυτὸν διὰ τὸ κίνημα τοῦτο.

—Εἶναι φωτοβόλον πνεῦμα, προσέθηκε, καὶ μέγας πολίτης,—ἀλλ' οὐδὲν γινώσκει περὶ τῶν σχεδίων μου... Δὲν ἠξεύρει...

Τὸ θριαμβευτικὸν μειδίαμά του ἀνεφάνη πάλιν, ἐνῷ ἐκράτει εἰς τὴν ἠνεῳγμένην χεῖρά του τὸν φάκελλον τῶν ἐπιστολῶν τῶν πρὸ ὀλίγου ἐμπεριεχομένων ἐν τῷ κιβωτίῳ.

—Δὲν ἠξεύρει, ἐξηκολούθησε λέγων πάλιν, ὅτι ὁ στρατός μου διαδίδει εἰς πάντας τοὺς συμμάχους ἢ ἐχθροὺς τῆς Ἀγγλίας λαοὺς τὰ πολυάριθμα τάγματά του. Δὲν ἠξεύρει ὅτι ἐκήρυξα πανταχοῦ,—πανταχοῦ!—τὴν κατὰ τῆς Μεγάλης Βρετανίας σταυροφορίαν!.. Νὰ περιμείνω, λέγει... ἀλλὰ περιέμεινα δεκαπέντε ἔτη... Δὲν τὸ ἠξεύρει ἀκόμη!... Ἀ! καὶ ὅμως ἀληθῶς ὁμιλεῖ κατά τι... μισῶ τὴν Ἀγγλίαν σχεδὸν ὅσον ἀγαπῶ τὴν Ἰρλανδίαν... καὶ διὰ τοῦτο οἱ νόμιμοι καὶ εἰρηνικοὶ τρόποι αὐτοῦ δὲν μοὶ ἀρκοῦσι—διὰ τοῦτο θέλω νὰ καταστρέψω ἵνα οἰκοδομήσω—διὰ τοῦτο σπεύδω ἀνυπόμονος, καὶ ἡ θέλησίς μου εἶναι τὸ νὰ μὴ περιμείνω πλέον!...

Μετά τινα λεπτὰ ὁ Κ. μαρκέσιος δὲ Ῥιο-Σάντος ἀνηγγέλθη ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ πρίγκηπος Δημητρίου Τολστόη τοῦ πρέσβεως τῆς Ῥωσσίας.

Ὁ Ῥῶσσος πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἐνδυθῆ καὶ διευθύνετο πρὸς τὴν αὐλήν. Ἡ τοῦ στρατάρχου στολή του ἔλαμπεν ὑπὸ χρυσοῦ καὶ ἀδαμάντων, καὶ παρίστα ζωηροτέραν τὴν ἀγρίαν βαρβαρότητα τοῦ προσώπου αὐτοῦ.

Ἰδὼν τὸν Ῥιο-Σάντον, ἔλαβεν ἦθος φιλόφρον καὶ διέταξε νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν ἡ ἅμαξα αὐτοῦ.

—Κύριε μαρκέσιε, εἶπεν, ἡ πρὸς ἐμὲ τιμὴ τῆς ἐπισκέψεώς σας μὲ καθιστᾷ λίαν εὔθυμον. Ἐλπίζω ὅτι μέλλομεν νὰ συνδιαλεχθῶμεν ἐπὶ πολύ..

—Μέλλομεν νὰ συνδιαλεχθῶμεν πολλὴν ὥραν, μυλόρδε, ἀπεκρίθη ὁ Ῥιο Σάντος.

Ὁ πρίγκηψ ὑπέκλινε μετὰ χάριτος, καὶ ὡδήγησε τὸν ξένον του μέχρι τοῦ λαμπροῦ ἀνακλίντρου, οὗτινος αἱ βελούδινοι πτέρυγες ἐξετείνοντο παρὰ τὴν ἑστίαν.

Ὁ Ῥιο-Σάντος ἐκάθησεν, ἔπειτα δὲ καὶ ὁ πρίγκηψ.

—Κύριε μαρκέσιε, ἐπανέλαβεν οὗτος, τὸ ἔργον ἡμῶν προοδεύει... Ἠκολούθησα καθ' ὅλα τὰς ὁδηγίας τῆς Αὐθεντίας Σας, καὶ οὐδόλως ἤθελον θαυμάσει, ἂν μετὰ δύο ἢ τρεῖς μῆνας ἀπὸ τοῦδε...

—Πρίγκηψ, εἶπε διακόψας αὐτὸν ἡσύχως ὁ Ῥιο-Σάντος,—μετὰ ἢ ἄνευ τῆς συνδρομῆς τῆς Ὑψηλότητός Σας, τὰ πάντα θέλουσι τελειώσει μετὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας.

Κεφ. ΛΒ'.—Ὁ Τάρταρος.

Ὁ πρίγκηψ Δημήτριος Τολστόης ἐθεώρησε τὸν Ῥιο-Σάντον ἔκπληκτος καὶ διὰ τοῦ ἤθους ἐκείνου ὅπερ φαίνεται νὰ λέγῃ μήπως ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶναι τρελλός;

—Βεβαίως, μυλόρδε, εἶπε μετὰ μακρὰν σιωπὴν, τοῦ λοιποῦ ἀνήκω εἰς τὴν Αὐθεντίαν Σας, ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀγνοῆτε τὰς ἀργοπορίας αἵτινες συνοδεύουσι τὰς διπλωματικὰς διαπραγματεύσεις... Ἀπὸ ἓξ ἡμερῶν ἤρχισα νέαν σειρὰν σχεδίων...

—Μυλόρδε, πρέπει νὰ ἐξακολουθήσητε, ἀλλ' ἐγὼ δὲν ἔχω καιρὸν νὰ περιμένω τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν. Ἔχω ἀνάγκην προπληρωμῆς διὰ συμβάντων. Ἡ Ὑψηλότης Σας δὲν φρονεῖ ὅτι ὑπόσχεσις πολιτικὴ δύναται νὰ προεξοφληθῇ ὡς ἐμπορικὸν γραμμάτιον;

—Ἂν ἡ Αὐθεντία Σας εὐηρεστεῖτο νὰ ἐξηγηθῇ καθαρώτερον...

—Δὲν ἠθέλετε ἐννοήσει καλλίτερον, πρίγκηψ, διότι ἐννοεῖτε κάλλιστα... Ἀλλὰ ἡ Ὑψηλότης Σας ἔχει καιρὸν νὰ σκεφθῇ... Σκεφθῆτε, μυλόρδε.

Ὁ Ῥῶσσος δὲν εἶχε νὰ ἐκλέξῃ ἄλλο εἰμὴ τὸ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς ἀδείας ταύτης. Μετά τινας δὲ στιγμὰς ἐπανέλαβε μετ' ἀνεπιτήδευτου δυσαρεσκείας.

—Μὰ τὴν ἀλήθειαν, μυλόρδε, καὶ ἂν μὲ θεωρήσητε πνεῦμα ἀμβλὺ καὶ τυφλὸν, τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι δὲν σᾶς ἐννοῶ.

—Ὁ θεὸς φυλάξοι νὰ διστάσω περὶ τῶν λόγων τῆς Ὑψηλότητός Σας!... μέλλω νὰ ἐξηγηθῶ... διότι μεταξὺ συνενόχων, μυλόρδε, ἀπαιτεῖται εἰλικρίνεια

Ὁ Τολστόης συνέστειλε κίνημα φοβερᾶς ἀρνήσεως.

—Συνένοχος ἦ... συνεργάτης, μυλόρδε, ἐπανέλαβεν ὁ μαρκέσιος, ἡ λέξις εἶναι ἀδιάφορος, καὶ εἶμαι ἐντελῶς πεπεισμένος ὅτι δὲν ἔχετε σκοπὸν νὰ ἀρνηθῆτε τὴν μετοχήν σας εἰς ἔργον τὸ ὁποῖον ὁ αὐτοκράτωρ ὁ κύριός σας τιμᾷ διὰ τῆς ὑψηλῆς αὐτοῦ συνενέσεως... Ἰδοὺ λοιπὸν τί συμβαίνει. Νομίζω ὅτι σᾶς εἶπον ἤδη ὅτι ἡ ἔροδος καθ' ἣν μέλλετε νὰ μὲ βοηθήσητε δὲν εἶναι εἰμὴ ἐλάχιστον μέρος τοῦ σχεδίου τῆς μάχης μου... τὸ κυριώτερον λοιπὸν δὲν συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἐπιτύχωμεν ἐντελῶς ἀλλὰ νὰ καταντήσωμεν εἰς ἀποτέλεσμα, ὅπερ εἴτε πραγματικόν, εἴτε πλαστὸν νὰ δύναται νὰ συνδυασθῇ μετ' ἄλλων ὅπλων καὶ νὰ βοηθήσῃ αὐτὸ ἐν τῇ πάλῃ, ἥτις μέλλει νὰ ἀρχίσῃ... Βραδύτερον δὲ ὅταν τὰ πάντα ἐπιτύχωσιν, ὅταν τὰ Εὐρωπαϊκὰ κράτη περικυκλώσωσι τὴν Ἀγγλίαν, τὸ γιγαντῶδες τοῦτο κέντρον τοῦ ἐμπορίου, διὰ φραγμοῦ ἀνυπερβλήτου κατὰ τῶν προϊόντων της, τοῦτο δὲν θέλει εἶσθαι ὅλως ἀνωφελὲς, διότι ὁ κολοσσὸς δὲν θέλει πέσει διὰ μιᾶς.—Ἀλλ' ἤδη πρόκειται περὶ φαντάσματος, περὶ φαινομένου, περὶ ἀπειλῆς.... Μὲ ἐννοεῖτε ἤδη, μυλόρδε;

—Θέλω σᾶς ἐννοήσει καλλίτερον, κύριε μαρκέσιε ἂν ἐξηγηθῆτε καλλίτερον.

—Ἔστω... ἐπιθυμῶ μυλόρδε, τὸ μέτρον τοῦτο εἰς τὸ ὁποῖον ἡ Ἐξοχότης Σας φρονεῖ ὅτι δύναται νὰ καταπείσῃ,—μετὰ δύο ἢ τρεῖς μῆνας, —τοὺς κυρίους πρέσβεις τῶν δυνάμεων, ἐπιθυμῶ, λέγω, νὰ γίνῃ τὸ ἀντικείμενον πάσης συνδιαλέξεως αὔριον ἐν τῷ Βασιλικῷ Χρηματιστηρίῳ.

—Πῶς, Κύριε! ἀνεβόησεν ὁ πρίγκηψ συνωφρυούμενος, τοιοῦτον σχέδιον νὰ διαδοθῇ ἐν τῇ τραπέζῃ!...

—Τὸ ἐπεθύμουν, μυλόρδε.

—Ἀλλ' ἡ Αὐθεντία Σας δὲν συλλογίζεται ὅτι διακινδυνεύομεν τὸ ὄνομα τοῦ αὐτοκράτορος;

—Πρέπει νὰ λεχθῇ. Τοῦτο μοὶ φαίνεται ὅλως ἀναπόφευκτον.

—Τοῦτο μοὶ φαίνεται ὅλως ἀδύνατον, ἀπεκρίθη ὁ πρίγκηψ μετὰ φωνῆς σταθερᾶς καὶ σκεπτόμενος.

—Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἦναι τοῦτο ἡ τελευταία ἀπόφασίς σας, μυλόρδε, διότι ἡ ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοκράτορος...

—Φρονεῖτε λοιπὸν ὅτι ὁ Νικόλαος δύναται νὰ συγκατανεύσῃ εἰς τὴν ἀνόητον πρᾶξιν, τὴν ὁποίαν μοὶ προτείνετε!, ἀνεβόησεν ὁ Τολστόης.

—Ὄχι, μυλόρδε, ὄχι βεβαίως, ἀπεκρίθη ὁ μαρκέσιος μετὰ ψυχρᾶς ἀταραξίας'—δὲν δύναμαι νὰ φρονῶ τοῦτο. Ἡ Αὐτοῦ Αὐτοκρατορικὴ Μεγαλειότης εἶναι περίφημος πολιτικὸς, ὥστε...

Ὁ Ῥῶσσος ἠγέρθη, καὶ ἀπώθησε τὴν ἕδραν του μεθ' ὁρμῆς.

—Λοιπὸν, εἶπεν ἀρίνων τὸν χαλινὸν τῆς ἐκ τῆς προτέρας συνεντεύξεως ἐπανελθούσης μανίας του, καὶ τῆς παρούσης ὀργῆς του,—λοιπὸν, κύριε, ἡ πρότασίς σας εἶναι πρόδηλος ὕβρις...

—Ἄπαγε, πρίγκηψ! ἄπαγε! εἶπε σοβαρῶς ὁ Ῥιο-Σάντος.—Ἡ πιστὴ ἀφοσίωσίς σας δὲν δύναται νὰ διεγείρῃ οὐδ' ἴχνος ἀμφιβολίας... Οὐδέποτε ἡ Αὐτοῦ Μεγαλειότης εἶχε σταθερώτερον,—μᾶλλον ἀνεπίληπτον ὑπορέτην...

Ἡ ὀργὴ τοῦ Τολστόη κατεστάλη καὶ πάλιν, καὶ φυσικός τις τρόμος ἐζωγραφήθη ἐπὶ τοῦ βλέμματός του, τὸν ὁποῖον ταχέως ὑπέκρυψεν ὑπὸ τὰς ὑποξάνθους τρίχας τῶν πυκνῶν ὀφρύων του.

—Μυλόρδε, εἶπε καθήμενος πάλιν,—ἐνόμισα... ἐρρόνουν... εὐχαρίστως δέχομαι τὰς ἐξηγήσεις τῆς Αὐθεντίας Σας.

—Λοιπὸν ἡ Ὑψηλότης Σας συμφωνεῖ μετ' ἐμοῦ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐπισκέψεώς μου;

Ὁ Τολστόης ἠρώτησε διὰ ταχέως βλέμματος τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ μαρκεσίου. Ἡ μεγάλη καὶ μέχρις ἀδιαφορίας καταντῶσα ἀπαραξία τὴν ὁποίαν παρετήρησεν ἐπ' αὐτοῦ ἐφάνη μεταβάλλουσα αἴφνης τὰς σκέψεις του, καὶ ἐπανέλαβε τὸ αὐστηρὸν ὕφος του.

—Ὄχι, μυλόρδε, ὄχι, ἀπεκρίθη. Ἡ ἐπιστολὴ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τὴν ὁποίαν κρατεῖτε...

—Εἶναι ἀναντίῤῥητος· συλλογισθῆτε, πρίγκηψ.

—Ἀλλ' οὐχὶ ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ ἐπικυροῖ προδοσίαν, μυλόρδε!

Ὁ Ῥιο-Σάντος ὑπεμειδίασεν ἀκουσίως πως, ἀποκρινόμενος.

—Ἐννοῶ ὅτι ἡ Ἐξοχότης Σας φρίττει καὶ διὰ μόνην τὴν ἰδέαν τῆς προδοσίας....

—Τί σημαίνει τοῦτο, κύριε; ἀνεβόησεν ὁ Τολστόης λαβὼν καὶ πάλιν θέσιν μαχαιροφόρου.—δὶς τώρα οἱ λόγοι σας ἔχουσι σκωπτικὸν τόνον...

—Οὐδόλως, μυλόρδε... Εὐαρεστηθῆτε νὰ καθήσητε, σᾶς παρακαλῶ, οὐδέποτε ὡμίλησα σοβαρώτερον... ἐννοῶ, ἔλεγον, ὅτι ἡ ἐξοχότης Σας φρίττει καὶ διὰ μόνην τὴν ἰδέαν προδοσίας, διότι μοὶ φαίνεται ὅτι ἠξεύρω ὅτι ἡ προδοσία σας ἄλλοτέ ποτε ἀπέτυχεν.

Ὁ Τολστόης ἔγειρεν κάτωχρος ὑπὸ λύσσης. Οἱ μύστακες αὐτοῦ ἀνυψούμενοι ἑκατέρωθεν ὑπὸ πικροῦ καὶ σπασμωδικοῦ γέλωτος ἔδειξαν τὴν μακρὰν γραμμὴν τῶν ὀξέων καὶ λευκῶν ὀδόντων του ὁμοίων πρὸς τοὺς ὀδόντας ἀγρίου θηρίου. Ἡ θέσις ἣν αἴφνης ἀνέλαβεν ἦτο ὡς ἡ ἀπειλητικὴ θέσις τίγρεως ἑτοίμης νὰ ὁρμήσῃ κατὰ τῆς λείας της ἵνα καταβροχθίσῃ αὐτήν.

—Τίς σᾶς τὸ εἶπεν; ἠρώτησε μετὰ φωνῆς πεπνιγμένης.

—Οὐδείς... Τὸ ἔμαθον, καὶ οὐδὲν ἄλλο.

—Πῶς τὸ ἐμάθετε;

—Τοῦτο εἶναι ἀνέκδοτον, μυλόρδε, ἀπεκρίθη ὁ Ῥιο-Σάντος ἀντιτάττων κατὰ τῆς κτηνώδους παραφορᾶς τοῦ Τολστόη ὑπερβολικὴν προσποίησιν φιλοφροσύνης—θέλω λάβει τὴν εὐχαρίστησιν νὰ διηγηθῶ αὐτὴν εἰς τὴν Ὑψηλότητά Σας... Τὸ 182..., καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, ἤμην ἐν Πετρουπόλει ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ κόμητος Πολικένη...

—Πολικένη! ἐπανέλαβεν ὁ Τολστόης.

—Ναί... Ἔλαβον οὕτω διάφορα ὀνόματα... Ὑπῆρχε τότε εὐγενής τις ἱκανῶς εὐυπόληπτος, ὁ κόμης Δημήτριος Σπρωνσκόβης, ὅστις διά τινα αἰτίαν κατηγορήθη ἐπὶ ἐσχάτῃ προδοσίᾳ...

—Ἀλλ' ἐδικάσθη, μυλόρδε, διέκοψεν αὐτὸν ὁ Τολστόης τεταραγμένος, ἐδικάσθη καὶ ἠθωώθη ἐκ τῆς ψευδοῦς ταύτης κατηγορίας... Ἠπατήθητε ἐλπίζοντες εἰς τὴν λυπηρὰν ταύτην ἀνάμνησιν.

—Ὁ κόμης Δημήτριος ἠθωώθη δι' ἔλλειψιν ἀποδείξεων, μυλόρδε.

—Ἡ συκοφαντία οὐδέποτε ἔχει ἀποδείξεις, κύριε... Καὶ μὰ τὸν ἅγιον Νικόλαον! ὁ κόμης Σπρωνσκόβης γενόμενος πρίγκηψ Τολστόης, δὲν ἐταπείνωσε τὴν κεφαλήν, διότι ἄλλοτε ψευδῶς κατηγορήθη, μὲ ἐννοεῖτε;

—Ἕκαστος δύναται νὰ ταπεινόνῃ ἢ νὰ ὑψόνῃ τὴν κεφαλήν του, ὅπως θέλει μυλόρδε... Ἔλεγον λοιπὸν ὅτι ἡ Ὑψηλότης Σας ἠθωώθη δι' ἔλλειψιν ἀποδείξεων.

—Τί σκοπεύετε νὰ ἐξαγάγητε ἐκ τούτου, ἂν ἀγαπᾶτε, κύριε; ἠρώτησεν ὑπερηφάνως ὁ Τολστόης.

—Ἂν ἡ Ἐξοχότη Σας εὐαρεστῆται νὰ μοὶ τὸ ἐπιτρέψῃ, σκοπεύω νὰ ἐξακολουθήσω τὸ ἀνέκδοτόν μου... Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ὁ κόμης Σπρωνσκόβης ἠράτο ὡραιοτάτης τινὸς Ἰταλίδος,—ὡραιοτάτης, μυλόρδε, πρέπει νὰ τὸ ὁμολογήσω, ὀνομαζομένης κυρίας Παλιάντης...

—Τῷόντι ἐψιθύρισεν ὁ Ῥῶσσος.

—Δὲν ἠξεύρω πῶς συνέβη τοῦτο... Ἀλλ' ἐφαίνετο ὅτι ὁ κόμης Σπρωνσκόβης αἰχμάλωτος ὢν μετενόησε, διότι ἀπέδωκε τόσην ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν ὡραίαν ἐρωμένην του, τὴν ὁποίαν ἐφοβεῖτο μήπως ὁμολογήσῃ τι περὶ αὐτοῦ, ἴσως δὲ καί τι τούτου χεῖρον, μήπως παραδώσῃ παρακαταθήκην τινά... ἐνδιαφέροντά τινα ἔγγραφα... ἀποδείξεις...

—Ἀλλὰ, κύριε!... εἶπε θέλων νὰ διακόψῃ αὐτὸν ὁ πρέσβυς.

—Μὲ τὴν ἄδειάν σας, μυλόρδε, ἐπανέλαβεν ἡσύχως ὁ Ῥιο Σάντος'—ἀποδείξεις, ἔλεγον. Ναί, μὰ τὴν ἀλήθειαν... Ἐφαίνετο βέβαιον ὅτι ἡ κυρία Παλιάντη, οὖσα ἢ μὴ συνομότης, εἶχε τὰς ὑπογραφάς,—τὰς τάξεις,—τὰ διπλογραφικὰ κατάστιχα τῆς συνωμοσίας... Διότι εἰς τοιαύτην κατάστασιν εὑρίσκονται ἀκόμη ἐν Ῥωσσίᾳ· ἡ τέχνη εἶναι εἰσέτι ἐν σπαργάνοις... Ὦ! μυλόρδε! στοιχηματίζω ὅτι ὁ πρίγκηψ Δημήτριος Τολστόης οὐδόλως ἤθελε τολμήσει νὰ πράξῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος τοιαύτην ἀνοησίαν!...

—Κύριε! κύριε! θὰ μοὶ εἰπῆτε;

—Μὲ τὴν ἄδειάν σας, μυλόρδε... ὁ κόμης Σπρωνσκόβης, θέλων νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ σφάλμα του καὶ ἀνοήτως ποιῶν ἔγραψεν εἰς τὴν Λώραν...

—Ἤσθε λοιπὸν ἐραστής της, κύριε; ἀνεβόησεν ὁ Τολστόης ἀρρίζων.

—Μαθὲ μυλόρδε, ἀπεκρίθη ὁ Ῥιο-Σάντος μὲ τοσαύτην ἐλευθερίαν εὐγενοῦς κυρίου, ὥστε τὸ χυδαῖον τῆς φράσεως ταύτης παρῆλθε σχεδὸν ἀπαρατήρητον'—τοῦτο δὲν εἶναι τίποτε, καὶ ἡ Ἐξοχότης Σας δὲν πρέπει νὰ ἀπαιτῇ, ἂν τὸ ἐνθυμοῦμαι ἀκριβῶς... Ἂν εἶχον τὴν εὐτυχίαν ταύτην, πρέπει νὰ ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν περὶ ἧς ὁμιλοῦμεν, διότι εἶδον τὴν ἐπιστολὴν τοῦ κόμητος...

—Ὦ, τῆς προδοσίας! ἐμορμύρισεν ὁ Τολστόης—ἐνῷ ἤμην καθειργμένος!...

—Νομίζω ὅτι δὲν εἶπον ὅτι ἡ κυρία περιέμεινε τὴν σύλληψιν τῆς Ὑψηλότητός Σας.

Ταῦτα δ' εἰπὼν ἐχαιρέτησεν ὑποκλίνας σμικρόν τι μετὰ φιλόφρονος μειδιάματος.

Ὁ Ῥῶσσος κενοδοξότατος ὢν ὡς καὶ πάντες οἱ ὁμοεθνεῖς αὐτοῦ, ἠσθάνθη δεινῶς τὸ τελευταῖον τοῦτο βέλος, ὅπερ ἐτίτρωσκεν αὐτὸν ἐπὶ τῶν προσφιλεστάτων ἀξιώσεών του. Ἀνέστη καὶ πάλιν τρέμων ὑπὸ λύσσης, καὶ προυχώρησεν ἓν βῆμα πρὸς τὸν μαρκέσιον.

Οὗτος δὲ διατηρῶν τὸ μειδίαμά του ἔῤῥιψεν ἐπ' ἐκείνου τὸ ἀγέρωχον βλέμμα του, οὗτινος ἡ νικηφόρος δύναμις ἐφάνη καταβυθίζουσα τὴν φλεγομένην κόρην τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ Τολστόη ὑπὸ τὸ ὑπόξανθον δέρμα τῶν συνεσταλμένων ὀφρύων του. Ἐστάθη ταλαντευόμενος μεταξὺ τῆς μανίας αὐτοῦ καὶ προληπτικοῦ κινήματος φόβου.—Ἐπῆλθεν αὐτῷ ἡ ἰδέα ὅτι ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ὅστις ἐκάθητο παρ' αὐτῷ εἶχεν ὑπεράνθρωπον δύναμιν.

Ὁ δὲ Ῥιο-Σάντος ἐστηρίχθη ἐπὶ τοῦ ἐρείσματος τοῦ ἀνακλίντρου.

—Ναί, μυλόρδε, ἐξακολούθησε λέγων, ἡ ἐπιστολὴ τοῦ κόμητος Σπρωνσκόβη δὲν ἦτο ἡ μόνη τὴν ὁποίαν εἶχεν ἡ κυρία. Ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῆς περιῆλθε πρὸς τούτοις εἰς χεῖράς μου...

—Καὶ τὴν ἀνεγνώσατε, κύριε;

—Ἔκαμα τὴν ἀδιακρισίαν ταύτην, μυλόρδε.

Ὁ Τολστόης ἐξέπεμψε βλασφημίαν, καὶ ἤρχισε νὰ διατρέχῃ τὸ δωμάτιον ψιθυρίζων ἀσθενῶς κατάρας. Ὁ Ῥιο-Σάντος ἐφαίνετο ἀδιαφορῶν περὶ τοῦ μανιακοῦ τούτου περιπάτου, καθ' ὃν ὁ πρίγκηψ ηὐχαριστήθη νὰ θραύσῃ ἐπὶ τοῦ κεχρυσωμένου ὀρειχάλκου τῆς ἑστίας μαρμάρινον ἄγαλμα τῆς Ταγλιόνης, ὅπερ εἶχεν ἀγοράσῃ τὴν προτεραίαν περὶ τὰς ἑκατὸν λίρας. Ἡ πρᾶξις αὕτη παρέσχεν αὐτῷ αἰσθητὴν ἀνακούφισιν.

—Στὴν πίστιν μου, κύριε μαρκέσιε, εἶπε μετά τινας στιγμὰς μὲ ὕφος ὅπερ ἐπροσποιεῖτο ἐλευθερίαν τρόπου'—δὲν ἠξεύρω τί παιγνίδιον παίζομεν ἀπόψε· ἀλλὰ τέλος τί μὲ μέλει δι' ὅλα αὐτά!... Δὲν φρονεῖτε ὡς νομίζω, ὅτι εἰσέτι ζήλοτυπῶ διὰ τὴν κυρίαν Παλιάντην, ἡ δὲ ἐπιστολή μου σᾶς δίδει τὸ δικαίωμα νὰ μὲ θεωρῆτε ἔνοχον καὶ οὐδὲν πλέον.

—Μὲ συγχωρεῖτε, μυλόρδε, ἀπεκρίθη ὁ Ῥιο-Σάντος, οὗτινος ἡ φωνὴ κατέστη σοβαρά'—ἡ Ὑψηλότης Σας ἀπατᾶται· εἶναι καὶ ἄλλο... Ἂν δὲν ὑπῆρχε τίποτε ἄλλο τὸ ἀνέκδοτόν μου ἤθελεν εἶσθαι ἀσήμαντον, καὶ ἤθελον ἀναγκασθῆ νὰ ἀποπερατώσω αὐτὸ διά τινος κοινοῦ ἀξιώματος, ὁποῖόν ἐστι, παραδείγματος χάριν τὸ ἑξῆς· παραφρονέστατος εἶναι ὁ ἐμπιστευόμενος τὸ μυστικόν αὐ-

τοῦ εἰς γυναῖκα... ἔχω καὶ καλλίτερον τούτου, μυλόρδε.

—Τί ἄλλο; ἐψιθύρισεν ὁ πρίγκηψ.

—Ὅτι ἦλθον νὰ ἐπισκεφθῶ τὴν Ὑψηλότητά Σας ἐπί τινι σκοπῷ, δι' ὃν ἡ αἴτησίς μου ἀπερρίφθη,—ἀλλ' ἐγὼ πάλιν ἐπιστρέφω εἰς τὴν αἴτησίν μου.

— Εἶναι ἀνωφελὲς, κύριε, εἶπεν ὁ Τολστόης μετ' ἀνυπομονησίας.

—Μὲ συγχωρεῖτε, μυλόρδε, ὄχι μόνον εἶναι ὠφελιμώτατον ἀλλὰ καὶ πάντη ἀναπόφευκτον... Πρέπει νὰ σᾶς εἴπω ὅτι, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, πάντοτε κατειχόμην ὑπὸ τῆς παραδόξου μανίας. Τὴν δὲ μανίαν ταύτην σᾶς συστήνω, μυλόρδε, ὡς ὠφέλιμον, διότι ἐγὼ πάντοτε ὠφελήθην ἐξ αὐτῆς. Ἡ μανία αὕτη συνίσταται εἰς τὸ νὰ δράττωμαι πάσης εὐκαιρίας τοῦ νὰ ἀνακαλύψω μυστικόντι, χωρὶς νὰ ἠξεύρω εἰς τί δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ἡ γνῶσις αὕτη ὅταν ἀποκτήσω αὐτήν... Τοῦτο δὲ, μυλόρδε, ὀνομάζω ὅτι σπείρω τὴν τύχην... καὶ δὲν γνωρίζω ἀγρὸν εὐφορώτερον τῆς τύχης. Ἐνίοτε πρέπει νὰ περιμένῃ τις τὴν συγκομιδήν,—ἀλλ' ὁ λησμονηθεὶς σπόρος βλαστάνει αἴφνης, καὶ ὁ θερισμὸς ὑπερτερεῖ πᾶσαν ἐλπίδα.

Ἡ καρδία τοῦ Τολστόη κατεθλίβετο ὑπὸ ἀορίστου ἀνησυχίας. Ἐνόει ὅτι ὁ Ῥιο-Σάντος ἀνεκάλυψε τὸ εὔτρωτον μέρος αὐτοῦ, καὶ δὲν ἤξευρε πόθεν νὰ ἀμύνηται. Ἵστατο ὄρθιος καὶ τὰς χεῖρας ἔχων ἐσταυρωμένας ἐνώπιον τοῦ μαρκεσίου, ὅστις ἐξηκολούθει καθήμενος ῥαθύμως ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου. Ἡ αὐξανομένη ἀγωνία αὐτοῦ ἐζωγραφεῖτο ἐπὶ τοῦ τραχέος προσώπου αὐτοῦ μετ' ἀφελοῦς, τρομερᾶς καὶ κωμικῆς ἅμα ζωηρότητος.

Ὁ Ῥιο-Σάντος ἐξηκολούθησε λέγων διὰ βραχείας φωνῆς.

—Δὲν ἐπιθυμῶ νὰ σᾶς τυραννῶ περισσότερον, μυλόρδε. Ἀφοῦ ἀνέγνων τὴν ἐπιστολήν σας, μοὶ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ ἴδω τὰς ἀποδείξεις τὰς ὁποίας ἐνεπιστεύθητε εἰς τὴν κυρίαν Παλιάντην.

—Ἀνόητος! ἀνόητος καὶ τρελλός! ἐψιθύρισεν ὁ πρίγκηψ ὀργιζόμενος καθ' ἑαυτοῦ.

—Ἐγὼ δὲν ἤθελον τολμήσει νὰ ἀποδώσω τὴν τελευταίαν ταύτην λέξιν εἰς τὴν Ὑψηλότητά Σας.—Ἡ Κυρία κατὰ πρῶτον ἠρνήθη νὰ εὐχαριστήσῃ τὴν περιέργειάν μου. Πρέπει δὲ νὰ εἴπω ὅτι ἀντέστη ἐπὶ πολὺ εἰς τὰς παρακλήσεις μου, τοὐλάχιστον πέντε λεπτὰ, μυλόρδε! Ἀλλὰ πᾶσα ἄμυνα ὅσον ἰσχυρὰ καὶ ἂν ἦναι ἔχει πέρας. Ἡ κυρία λοιπὸν ἐνέδωκε, καὶ ἔλαβον εἰς χεῖράς μου τὰ περίφημα ἐκεῖνα ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα μοὶ ἐγνωστοποίησαν ὅτι συνείχεσθε μετὰ τῶν μυστικῶν ἑταιριῶν τῆς Γερμανίας... Καὶ, νὴ τὸν κύνα, μυλόρδε, ἐν Ῥωσσίᾳ διακυβεύετε τὴν ζωήν σας καθ' ὅλην τὴν αὐστηρότητα τῶν κανόνων τοῦ τρομεροῦ τούτου παιγνιδίου τῶν συνωμοσιῶν. Οὐδὲν ἔλειπεν ἐν τῷ φακέλλῳ ὑμῶν. Ἐφαίνετο ὡς ὁ φάκελλος τοῦ Κατιλίνα .. Δημηγορίαι, ὅρκοι γεγραμμένοι δι' αἵματος, καὶ αὐτὸς ἔτι ὁ τακτικὸς κατάλογος τῶν συνωμοτῶν'...

Ὁ Ῥιο-Σάντος ἤρχισε νὰ γελᾷ, ὁ δὲ Τολστόης ἔδακνε τὸν χαλινόν του ἐν σιωπῇ.

—Σᾶς βεβαιῶ ὑπῆρξε καὶ ὁ κατάλογος! ἐξηκολούθησε λέγων ὁ μαρκέσιος, κατάλογος ἐκτενὴς καὶ πλήρης εὐγενῶν ὀνομάτων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἔλαμπεν ἐνδόξως καὶ τὸ ἰδικόν σας...

—Καὶ τί ἔκαμεν ἡ Αὐθεντία Σας ὅλα τὰ παλιόχαρτα ταῦτα; ἠρώτησε μετὰ δειλίας ὁ Τολστόης, ὅστις μάλις ἀνέπνευσεν.

—Τὰ ἀπέδωκα εἰς τὴν κυρίαν, μυλόρδε.

Θορυβῶδες ῥεῦμα ἀέρος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ στήθους τοῦ πρίγκηπος, ὅστις ἀνύψωσε τὴν κεφαλήν.

—Ἀ! τὰ ἀπεδώκατε εἰς τὴν κυρίαν; εἶπε διὰ τῆς συνεχομένης ἐκείνης φωνῆς, ἥτις μέλλει νὰ γίνῃ προκλητικὴ καὶ ἀπειλητική.

—Ὦ θεέ μου, ναί μυλόρδε.

—Ὅλα;

—Σχεδὸν ὅλα.

Ὁ Τολστόης ὠπισθοδρόμησεν ἓν βῆμα ὡσανεὶ κατήνεγκαν πληγὴν ἐπὶ τοῦ στήθους του.

—Μυλόρδε, ἐκράτησα ἓν μόνον, ἐπανέλαβεν ὁ Ῥιο-Σάντος μὲ τὴν ἀδυσώπητον φιλοφροσύνην του'—ἓν μόνον, τὸ ἐλάχιστον πάντων,—τρεῖς στίχους γεγραμμένους καὶ ὑπογεγραμμένους δι' αἵματος.

—Τὸν ὅρκον! ἐτραύλισεν ὁ Τολστόης καταβεβλημένος.

—Ἴσα, ἴσα, μυλόρδε.

—Τὸν ὅρκον, δι' οὗ ὤμνυον... Ὦ θεέ μου! θεέ μου!

—Δι' οὗ ὤμνύετε νὰ ἐμβάλητε τὴν μάχαιράν σας εἰς τὸ στῆθος τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος... Ἡ νέα Γερμανία γνωρίζει τὸ ἔργον της.

—Ὦ θεέ μου! θεέ μου! ἐπανέλαβεν ὁ δυστυχὴς Τάρταρος γενόμενος ἀσθενέστερος παιδίου ἐκ τοῦ δεινοῦ καὶ ἀπροσδοκήτου τούτου δυστυχήματος.

—Μυλόρδε, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ μαρκέσιος, δὲν ἠδυνάμην νὰ φαντασθῶ τότε ὅτι ὁ κόμης Σπρωνσκόβης, δέσμιος τῆς κυβερνήσεως καὶ ἐμπιστευόμενος μυστικὰ ζωῆς καὶ θανάτου εἰς τυχοδιώκτριαν, ἤθελε γίνει ποτὲ τὸ ἄνθος τῶν εὐρωπαίων διπλωματῶν... Παρεκινήθην δὲ εἰς τοῦτο ἐκ τῆς ἕξεως... Ἔσπειρα τὴν τύχην... Τὸ δὲ θέρος ἤδη ὡς βλέπετε ἦλθε.

Ὁ Τολστόης δὲν ἀπεκρίθη ἀμέσως. Κατέπεσε καταβεβλημένος καὶ ἰλιγγιῶν ἐπί τινος ἕδρας. Ἄπειροι ἀπειλητικαὶ καὶ παράδοξοι εἰκόνες παρῆλθον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του. Ἔβλεπε τὰς σκοτεινὰς κρύπτας τῶν εἱρκτῶν, τοὺς πάγους τῆς Σιβηρίας, τὴν ἀκτινοβολοῦσαν μάχαιραν τοῦ δημίου...

Μετά τινας στιγμὰς ἔρριψε τὴν ἕδραν του ἐπὶ τοῦ τάπητος, καὶ ἐπλησίασεν εἰς τὸν Ῥιο-Σάντον.

—Οὕτω λοιπὸν, εἶπε χαμηλῇ τῇ φωνῇ, ἔχετε τὸ ἔγγραφον τοῦτο, κύριε μαρκέσιε;

—Τὰ τοιαῦτα διαφυλάττονται, μυλόρδε.

Ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Τολστόη ἀναλάμψας αἴφνης ὑπὸ τὰς ἐξεχούσας ὀφρῦς αὐτοῦ, ἐφάνη ἐξετάζων τὸν Ῥιο-Σάντον καὶ προβλέπων τὰς τύχας ἀπηλπισμένης πάλης Ὁ Ῥιο-Σάντος καί τοι παρετήρησε καλῶς τὸ βλέμμα τοῦτο δὲν ἐκινήθη.

—Τὸ ἔχετε, ἐπάνωσας; ἐπανέλαβεν ὁ πρίγκηψ;

—Ὄχι μυλόρδε.

Οἱ ὀδόντες τοῦ Τολστόη ἐνεπάγησαν εἰς τὰ σαρκώδη χείλη του. Τὸ βλέμμα του ἐσβέσθη.

—Ὄχι! ἐπανέλαβεν ὁ Ῥιο-Σάντος μειδιῶν.—Ἡ Ὑψηλότης Σας τὸ συλλογίζεται ἀκόμη... Δὲν γνωρίζω τοσοῦτον εὐρύχωρον χαρτοφυλάκιον ὥστε νὰ περιέχῃ ὅλα τὰ μικρὰ φυλακτήρια τὰ ὁποῖα οὕτω συνήθρισα κατὰ τὸ διάστημα τῆς ζωῆς μου... Ὁ ὅρκος σας εἶναι εἰς τὴν θέσιν του.

—Ποῦ; ἠρώτησεν ὁ πρίγκηψ μὴ ἐλπίζων νὰ λάβῃ ἀπόκρισιν.

—Ἐν Πετρουπόλει, μυλόρδε.

Ὁ Τολστόης ἔρριψεν ἐπὶ τὸν Ῥιο-Σάντον βλέμμα φαρμακεροῦ μισοῦς.

—Κύριε μαρκέσιε, εἶπε θλίβων σπασμωδικῶς τὴν χεῖρά του, ὁ θεὸς νὰ σᾶς διαφυλάξῃ τοῦ νὰ ὑποπέσητέ ποτε εἰς τὴν ἐξουσίαν μου καθὼς εἶμαι τώρα εἰς τὴν ἰδικήν σας!... Διατάξατε, θὰ ὑπακούσω

Κεφ. ΛΓ'. Ἀπυθήκη τοῦ ποτοῦ τῆς σοφίας.

Ὁ μαρκέσιος δὲ Ῥιο-Σάντος μετέβαλε πάραυτα τὴν νωχελῆ θέσιν αὐτοῦ, καὶ τὸ ὕφος.

—Δὲν μᾶς μένει πλέον εἰμὴ ὀλίγιστος καιρὸς νὰ συνδιαλεχθῶμεν περὶ ὑποθέσεων, μυλόρδε, εἶπε παρατηρῶν τὸ ὡρολόγιον'—μέλλω νὰ σᾶς εἴπω τὰς παρὰ τῆς εὐγενοῦς φιλοφροσύνης ὑμῶν προσδοκίας μου, καὶ τί θέλει ἐκ τούτων προκύψει.

—Ἐ! κύριε μαρκέσιε! ἀπήντησεν ὁ Ῥῶσσος μὲ λύπην καὶ ἀνυπομονησίαν'—ὡς πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα ἐμπιστεύομαι εἰς τὴν Αὐθεντίαν Σας... Τόσον καλῶς *ἐσπείρατε τὴν τύχην* ὥστε ἐπὶ τέλους θὰ κατορθώσητε τοὺς σκοπούς σας, καὶ ἄνευ τῆς θελήσεως τῶν συμμάχων σας.

—Δὲν λαμβάνω σημείωσιν τῆς ὁμολογίας ταύτης, μυλόρδε, εἶπεν αὐστηρῶς ὁ Ῥιο-Σάντος,—ἥτις ἤθελε μὲ κάμει νὰ θεωρῶ τὴν Ὑψηλότητά Σας ὡς ἕνα τῶν ἀντιπάλων μου...

Ὁ Τολστόης ἐσιώπα.

—Μυλόρδε, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ μαρκέσιος δίδων βαθὺν τόνον εἰς τὴν σοβαρὰν καὶ βροντώδη φωνήν του.

—Οἱ Κουτουζόφαι ἀπολαύουσι τῆς εὐνοίας τῆς αὐλῆς, εἶναι ἐχθροί σας.... εὐχαρίστως δὲ ἤθελον δεχθῆ ἐκεῖνον ὅστις ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ αὐτοῖς τὴν ἐπιστολὴν περὶ ἧς πρὸ μικροῦ ἐλέγομεν, πῶς σᾶς φαίνεται;

Τὸ πρόσωπον τοῦ Τολστόη συνεταράχθη ὅτε ἤκουσε τὴν ἀπειλὴν ταύτην.

—Κτυπᾶτε τὸν νικημένον, κύριε μαρκέσιε, εἶπε βεβιασμένως. Καὶ πάλιν σᾶς λέγω διατάξατε, καὶ θὰ ὑπακούσω.

—Καὶ οὐδόλως θέλετε δυσκολευθῆ εἰς τοῦτο, μυλόρδε. Ἡ φήμη τῆς διακοπῆς τοῦ ἐμπορίου τῶν ἀγγλικῶν προϊόντων θέλει διαδοθῆ ἀφ' ἑαυτῆς εἰς τὴν πράπεζαν. Ἐγὼ ἀναλαμβάνω τὸ ἔργον τοῦτο. Τὸ ἰδικόν σας ἔργον θέλει περιορισθῆ, ὅταν κερδοσκόπος τις ἐκπληχθεὶς ἔλθῃ νὰ ζητήσῃ πληροφορίας ἐν τῇ οἰκίᾳ σας, εἰς τὸ νὰ ἀρνηθῆτε ἀνεπιτηδείως... ἐννοεῖτε, μυλόρδε;... νὰ ἀποκριθῆτε διὰ τοιούτου τρόπου ὥστε ἡ ἄρνησίς σας νὰ ἰσοδυναμῇ μὲ ὁμολογίαν.

—Ἀρκεῖ, εἶπεν ὁ πρίγκηψ, θέλετε μείνει εὐχαριστημένος.

—Καὶ ἡ Ὑψηλότης σας δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ μάθῃ τὸν σκοπόν....

—Ὄχι, μυλόρδε.

Ἤθελον εὐχαριστηθῆ νὰ σᾶς εἴπω τὰς ἐκμυστηρεύσεις μου.. Ἡ ὁρμὴ τοῦ ἐκπεσμοῦ θέλει εἶσθαι αἰφνίδιος καὶ ταχεῖα τοσούτῳ μᾶλλον καθόσον καὶ ἄλλαι φῆμαι θέλουσι διαδοθῆ μετὰ τὴν ὀλεθρίαν ταύτην εἴδησιν.

—Ἀ! εἶπεν ὁ πρίγκηψ τὸν ὁποῖον κατελάμβανεν ἡ διπλωματικὴ περιέργεια.

—Ναί, μυλόρδε... Ἡ κυβέρνησις ἔλαβε σήμερον ἀκόμη καὶ κατὰ τὰς προλαβούσας ἑβδομάδας φάκελλον λυπηροτάτων ἀγγελιῶν.

Ὁ Ῥιο-Σάντος ἐξήγαγε τὸν ἐξ ἐπιστολῶν φάκελλον αὐτοῦ, καὶ διῆλθεν αὐτὸν ἐξακολουθῶν νὰ λέγῃ.

—Τρία καταστήματα τῆς Ἑταιρίας ἐλεηλατήθησαν ὑπὸ τῶν Ἀβγανῶν.

—Ἀσήμαντον πρᾶγμα! εἶπεν ὁ πρίγκηψ.

—Μὲ συγχωρεῖτε.... ἅπαν τὸ Σινδῆ ἔλαβε τὰ ὅπλα διεγειρόμενον ὑπὸ μυστικῶν ἀπεσταλμένων οἵτινες νομίζεται ὅτι ἦλθον ἐκ τῆς Εὐρώπης...

—Ἀ! εἶπε πάλιν ὁ Τολστόης.

—Ὁ Ἄνω Καναδᾶς εἶναι εἰς ἐντελῆ ἐπανάστασιν, καὶ τὰ στρατεύματα τοῦ βασιλέως ἐνικήθησαν εἰς δύο συμπλοκάς...

—Ὤ! ὤ!.. καὶ πόθεν προέκυψεν ἡ ἐπανάστασις αὕτη, μυλόρδε μαρκέσιε;

—Ἐκ δημαγωγῶν... ἐξ ἀνθρώπων ἐλθόντων ἐκ τῆς Εὐρώπης...

—Ἀ!... εἶπε τρίτην ἤδη φορὰν ὁ Τολστόης, οὗτινος τὸ βλέμμα ἐξέφρασε φόβον καὶ σέβας.

—Ὁ αὐτοκράτωρ τοῦ Οὐρανίου Κράτους, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Ῥιο-Σάντος, ἀπηγόρευσε τὸ ἐμπόριον τοῦ ὀπίου καθ' ὅλας τὰς παραλίας του ἐπὶ ποινῇ θανάτου.

—Εὖγε! ἀνεβόησεν ἀκουσίως ὁ Ῥῶσσος'—καὶ τίς διάβολος ἐνέσπειρεν εἰς τὸν πιθηκόμορφον τοῦτον τοσοῦτον λαμπρὰν ἰδέαν;...

—Ἄνδρες χαριζόμενοι ἡμῖν μυλόρδε, ἐλθόντες ἐκ τῆς Εὐρώπης.

—Εἶσθε μέγας πολιτικὸς, κύριε μαρκέσιε, ἐψιθύρισεν ὁ Τολστόης.

—Καὶ ἄλλο ἀκόμη. Αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι δι-

εγείρουσιν ἀξιώσεις περὶ τῆς Ὀρεγῶνος· ὁμιλοῦσι περὶ πολέμου, καὶ οὐχὶ ἐν τῷ κρυπτῷ...

—Καὶ εἶσθε ὑμεῖς ὁ αἴτιος πάλιν;

—Μυλόρδε, ἡ Ὑψηλότης Σας μοὶ ἀποδίδει εὐμενῶς ταῦτα πάντα. Μόνη ἡ ἀπληστία τῶν Ἀμερικανῶν ἀρκεῖ βεβαίως, ὡς νομίζω, νὰ ἐξηγήσῃ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο... Διισχυρίζονται ὅμως ὅτι ἄνθρωποι ἐλθόντες ἐξ Εὐρώπης...

Ὁ Ῥῶσσος ἔδειξε τοὺς μακροὺς ὀδόντας του, καγχάζων βροντωδῶς καὶ ἐγκαρδίως.

—Κύριε μαρκέσιε, εἶπε διακόψας αὐτόν, πάντες οἱ ἄνθρωποι οὗτοι οἱ ἐλθόντες ἐκ τῆς Εὐρώπης μοὶ φαίνονται ὅτι εἶναι πολιτικοὶ ἀπόστολοι ὑμῶν, ἀποσταλέντες ἐκεῖ ἵνα *σπείρωσι τὴν τύχην*.

—Ἡ φράσις αὕτη σᾶς ἀρέσκει μυλόρδε, ὡς φαίνεται, εἶπε μόνον ὁ μαρκέσιος.—Ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα... Ἐσχηματίσθη ἐν Ἰρλανδίᾳ πολυάριθμος μερίς, ἥτις ἀπολιποῦσα τοὺς ζηλωτὰς τῆς εἰρηνικῆς ἐκείνης πολιτικῆς τῶν ἄβλαβῶν αἰτήσεων καὶ τῆς χρονοτριβῆς τῶν ὁποίων ἀπόστολος εἶναι ὁ Δανιὴλ Ὀκονέλλος, ἡ δὲ μερὶς αὕτη ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ ἀποτινάξῃ τὸν ζυγὸν καὶ νὰ ἐκθέσῃ τὰ καταπεπατημένα δίκαιά της εἰς τὰς τύχας μάχης.

—Περιέμενον τὸ τελευταῖον τοῦτο βέλος εἶπεν ὁ Τολστόης.—Ἡ Αὐθεντία Σας δὲν παρέλειψε τίποτε!

—Οἱ ἀγαθοὶ οὗτοι ἄνδρες φρονοῦσι, μυλόρδε, ἐπανέλαβεν ὁ Ῥιο-Σάντος, ὅτι ὁ μέγας ταραξίας ἐμπιστεύεται πολὺ εἰς τὰ μέσα τῆς διπλωματίας του· λέγουσιν ὅτι ἡ γενναία, χριστιανικὴ καὶ εὐγενὴς αὐτοῦ ψυχὴ ἔχει ἴσως μεγάλην ἀπέχθειαν εἰς τὸ νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ ἔσχατον δίκαιον τῶν καταπιεζομένων λαῶν. Φρονοῦσιν ὅτι ὁ Δανιὴλ Ὀκονέλλος καὶ τοι ἔχων ἰσχυρὸν καὶ λαμπρὸν πνεῦμα, ἀπατᾶται ἐλπίζων νὰ ἀποκατάστησῃ τὴν ἐλευθερίαν μεγάλης χώρας διὰ νομικῶν τινων πανουργιῶν. Ὁ ἀγγλικὸς νόμος περιέχει χωρία ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτοῦ· καὶ ἐνῷ χρονοτριβεῖ, διεφθαρμένος τις δικαστὴς δὲν δύναται νὰ ματαιώσῃ τὰ σχέδιά του ἐκ θεμελίων ἐγκλείων αὐτὸν ἐν φυλακῇ;...

Οἱ ἀγαθοὶ οὗτοι ἄνδρες ὁμιλοῦσιν ἐξαίρετα, κύριε μαρκέσιε... Καὶ δὲν ὑπάρχει ἄλλο οὐδέν;

—Ὄχι, μυλόρδε! Τίποτε ἄλλο, ἐκτὸς ἀσημάντων τινῶν δυστυχημάτων, ἅτινα θέλουσι παρέλθει ἀπαρατήρητα ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ τῆς κυβερνήσεως.

Ὁ Ῥιο-Σάντος ἐνέβαλε πάλιν τὰς ἐπιστολὰς εἰς τὸν κόλπον αὐτοῦ.

—Ἐλησμόνησα ὅμως νὰ ἀναγγείλω εἰς τὴν Αὐθεντίαν Σας, προσέθηκεν, ὅτι ἡ πίστις τῆς ἑταιρίας ἐκλονήθη σημαντικῶς διὰ τῆς συγχρόνου φυγῆς τῶν ἡμίσεων λογιστῶν αὐτῆς ἀπὸ τῶν Ἰνδιῶν οἷς ἐνέσκηψεν αἰφνίδιός τις ἐπιδημία χρεωκοπιῶν...

—Ὦ!... ὦ!.. ὦ!... ἀνεβόησεν ὁ πρίγκηψ τρίβων τὰς χεῖράς του,—τοῦτο εἶναι τὸ σημαντικώτατον!... Μὰ τὸν Ἅγιον Νικόλαον! μυλόρδε, ἂν ἦστε ὑπάλληλος τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος, ἀντὶ νὰ ἐργάζησθε διὰ σκοπὸν ἄγνωστον, ὅστις μὲ διαφεύγει καὶ μὲ ἀνησυχεῖ, ἤθελον σᾶς ὑπηρετεῖ ὡς θαλαμηπόλος σας!

—Σᾶς εἶμαι εὐγνώμων, μυλόρδε. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι τὸ σημαντικώτατον.. Τὸ σημαντικώτατον πάντων εἶναι τὸ μικρὸν ἔργον τῶν ἐθνικῶν πόρων εἰς τὸ ὁποῖον εὐαρεστεῖσθε νὰ μὲ βοηθήσητε... Εἰς ἓν μόνον μέρος διετηρεῖτο ἡ πίστις τῆς Ἀγγλίας, εἰς τὴν Εὐρώπην, ἔνθα τὸ ἐμπόριον αὐτῆς, σφοδρῶς κλονηθὲν εἰς τὰ τέσσαρα μέρη τοῦ κόσμου, ἠδύνατο νὰ ἀναλάβῃ... Εἰς τὸ μέρος τοῦτο θέτω τὴν Ὑψηλότητά σας ὡς φρουρόν... Ἡ πληγὴ ἣν θέλετε ἐπιφέρει, χωρὶς νὰ διαταράξῃ ὑμᾶς συμπληροῖ τὴν καταστροφήν... ἡ αὐριανὴ ἢ μεθαυριανὴ ἔκπτωσις (διότι τελευταία τις πληροφορία μέλλουσα νὰ ὑρίσῃ τὸν χρόνον μοῦ λείπει), θέλει ἀποκαλύψει τὰ πάντα·—θέλετε τὸ πιστεύσει, μυλόρδε, ὅταν μάθητε ὅτι ἔχω εἰς διάθεσίν μου γραμμάτιον πεντακοσίων χιλιάδων λιρῶν. Ἠξεύρω δὲ ὅτι τὸ θησαυροφυλάκιον δὲν ἔχει ἐν τῷ ταμείῳ περισσότερα τοῦ ἑνὸς ἑκατομμυρίου στερλινῶν...

—Ὑπάρχει ὅμως ἡ Ἑταιρία τῶν Ἰνδιῶν εἶπεν ὁ πρίγκηψ.

—Ἡ Ἑταιρία τῶν Ἰνδιῶν δὲν δύναται τὴν στιγμὴν ταύτην νὰ βοηθήσῃ οὐδένα.

—Ἀλλ' ἡ Τράπεζα;

—Ἡ Τράπεζα;... Μυλόρδε, τὴν στιγμὴν περὶ ἧς σᾶς ὁμιλῶ, ἡ Τράπεζα θέλει εἶσθαι ἐκ τῶν ἡμετέρων, καὶ δὲν θέλει πληρόνει εἰμὴ δι' ἡμᾶς.

—Καὶ πῶς; εἶπεν ὁ Τολστόης ἐκπληχθείς.

Ὁ Ῥιο-Σάντος ἠγέρθη.

—Μυλόρδε, ἀπήντησε χαιρετῶν ἵνα ἀναχωρήσῃ, δὲν δύναμαι νὰ σᾶς εὐχαριστήσω κατὰ τοῦτο... Αὔριον θέλω λάβει τὴν τιμὴν νὰ σᾶς εἴπω περὶ ἐμοῦ.

—Κύριε μαρκέσιε, περιμένω τὰς διαταγάς σας.

Ὁ Τολστόης ὡδήγησε τὸν ξένον του μέχρι τῆς τελευταίας βαθμίδος τοῦ ποδίου τῆς οἰκίας του. Ἠκολούθησε δὲ διὰ τοῦ βλέμματος τὴν ἅμαξαν, ἥτις ἐσύρετο ὑπὸ τῶν ὑπερηφάνων καλπαζόντων ἵππων αὐτῆς, καὶ εἰς τὸ βλέμμα τοῦτο δὲν ὑπῆρχε πλέον μῖσος...

—Εἶναι ἀνωφελὲς νὰ πολεμῇ τις τὸν ἄνθρωπον τοῦτον! ἐψιθύρισεν ἐπανερχόμενος βραδέως εἰς τὴν αἴθουσαν αὐτοῦ· προτιμότερον νὰ παρακολουθῇ τις τὰ σχέδιά του... Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑπάγω εἰς τὴν αὐλήν.... Μὰ τὸν Ἅγιον Νικόλαον! ἴσως εἶναι ἡ τελευταία μου ἐπίσκεψις!

Ἐξελθοῦσα τῆς ὁδοῦ ἡ ἅμαξα τοῦ Ῥιο-Σάντου ἐστάθη. Ὁ ἡνίοχος κατέβη ἐκ τῆς ἕδρας αὐτοῦ, καὶ διηυθύνθη πεζὸς πρὸς τὸν Ἰρλανδικὸν Οἶκον. Ὁ Ἔρεβος ἀνέβη ἐπὶ τῆς ἕδρας ἀντ' αὐτοῦ, καὶ χωρὶς νὰ ἐρωτήσῃ ποίαν διεύθυνσιν ἔμελλε νὰ λάβῃ ὤθησε τοὺς ἵππους εἰς τὸ νὰ καλπάζωσι.

Ἐν τούτοις δὲ ὁ ἱππότης Ἄγγελος Βέμβος ἐξετέλεσε μέρος τῆς ὑπηρεσίας του, καὶ ἀνεκάλεσε τοὺς λόρδους τῆς νυκτός. Μετὰ δὲ τοῦτο διηυθύνθη πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ πρίγκηπος (Τράπεζαν).

Κατὰ τὴν γωνίαν τὴν σχηματιζομένην ὑπὸ τῆς ὁδοῦ ταύτης καὶ τῶν Πουλερικῶν ἀπέναντι τῆς εἰσόδου τῆς Κορνεχίλλης, ὑπῆρχε μικρόν τι πρόσγειον οἴκημα, καθαρὸν καὶ νεωστὶ κεκονιαμένον, ὅπερ κατεῖχε τὴν θέσιν ἣν ἤδη κατέχει ἡ ὡραία ἀποθήκη τῶν πορτοκαλίων καὶ τῶν βρομελιῶν μεταξὺ τῶν Πουλερικῶν καὶ τῆς Ὁδοῦ τοῦ Πρίγκηπος.

Εἰς τὸ οἴκημα τοῦτο ἐστάθη ὁ Βέμβος.

Πάντα τὰ ἐν αὐτῷ ἐφαίνοντο σεβάσμια, σοβαρὰ, εἰρηνικά. Ὡς φαίνεται ἦτο κατοικία κουακέρου τινὸς ἢ τῶν Σκώτων ἐκείνων πρεσβυτεριανῶν τῶν ἀρχαιοτρόπων, οἵτινες γευματίζουσι μὲ ῥητὸν τοῦ εὐαγγελίου καὶ ὀνειροπολοῦσιν ἐν τῇ ἀθωότητι τῆς καρδίας αὐτῶν περὶ βασιλέων καταπατουμένων καὶ ἄλλων ἀσημάντων πράξεων.

Μετήρχοντο δὲ, μόνον ἵνα παρέχωσι ζωὴν εἰς τὴν σάρκα καὶ νὰ μὴ παραδίδωσι τὸ πνεῦμα εἰς τοὺς πειρασμοὺς τοῦ δαίμονος τῆς ὀκνηρίας, ἐλάχιστόν τι ἐμπόριον τοῦ ποτοῦ τῆς σόδας.

Οἱ φοιτηταὶ ἦσαν σπάνιοι. Τὸ σοβαρὸν ψυχρὸν καὶ σιωπηλὸν ἦθος τοῦ ἐργαστηριούχου—ἢ μᾶλλον τῶν ἐργαστηριούχων, διότι δύο ἄνθρωποι ἵσταντο ἀλληλοδιαδόχως πρὸ τοῦ λογιστηρίου·—ἀπεμάκρυνε μᾶλλον ἢ προσείλκυε τοὺς πελάτας, καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχεν ὁ ὑπηρέτης τοῦ ὑπογείου, ὑψηλὸς καὶ ἰσχυρὸς Ἰρλανδὸς ἔχων χαρακτῆρας ἀρκετὰ καλοὺς, τὸ μικρὸν ἐργαστήριον δὲν ἤθελεν ἔχει πελάτας.

Ἀλλ' ὀλίγον ἔμελε τοῦτο εἰς τὸν ἅγιον Ἰεδεδίαν Σμίθ, ὅστις ἀμεριμνῶν περὶ τῶν οὐτιδανῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου τούτου, διῆγε τὸν βίον, ὡς ἔλεγεν, « εἰς τὰ πνευματικὰ, ἀπονεκρῶν τὴν σάρκα καὶ ἐπικαλούμενος τὴν ὀργὴν τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ κατὰ τῆς μεγάλης πόρνης τῆς καθημένης ἐπὶ τῶν ἑπτὰ λόφων. »

Διὰ τὸ ἀποκολυπτικὸν τοῦτο ὕφος του ἀπέκτησε τὴν πελατείαν τῆς κυρᾶς Φοὺτς (Ποδαροῦς), τῆς κυρᾶς Βοὺλ καὶ πέντε ἄλλων κυρῶν τῶν ὁποίων τὰ ἁρμονικὰ ὀνόματα πολλάκις ἐγαργάλισαν τερπνῶς τὴν ἀκοὴν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς ἱστορίας ταύτης. Ἡ δὲ ἕκτη ἡ κυρὰ Βλουμβερὴ ἀπὸ κανὲν μέρος δὲν ἠγόραζε ποτά· ἀλλ' εἶναι δίκαιον νὰ εἴπωμεν ὅτι ἤρχετο εἰς τοῦ Γεδεδίου Σμίθ προσελκυομένη ὑπὸ τοῦ ἀναστήματος τῶν ἓξ ποδῶν τοῦ ὑπηρέτου τοῦ ὑπογείου, ὅστις εἶχε τρόπον τινὰ χαριεστάτους τρόπους, φορῶν τίλον χαμηλὸν, ἐπενδύτην κυανοῦν καὶ πανταχόθεν καλῶς ἐφηρμοσμένον, *ἀκατονίμιστα* (1) χρώματος αἰγάγρου καὶ δυνατὰ πέδιλα.

Φεῦ! ὁ ὑψηλὸς ὑπηρέτης τοῦ ὑπογείου ἠγάπα ἄλλοῦ, καὶ ἡ δυστυχὴς κυρὰ Βλουμβερὴ εἰς μάτην ἔπινε μεγίστας ποσότητας ποτοῦ τῆς σόδας.

Ὁ Βέμβος ἐπισπεύδων εἰσῆλθε ταχέως εἰς τὸ συνδιαλεκτήριον, ὅπου ὁ Κ. Σμὶθ ἀνεγίνωσκε τρανοφώνως καὶ διὰ τῆς ῥινὸς κεφάλαιόν τι τῆς βίβλου.

—Τί ἀγαπᾶτε; εἶπεν ὁ τελευταῖος οὗτος διακόψας τὴν ἀνάγνωσίν του ἀλλὰ χωρὶς νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του, οἵτινες ἐκαλύπτοντο ὑπὸ ἀκατα-μετρήτου καὶ πρασίνης μεταξωτῆς θηλίας.

—Ταγματάρχα, ἀπεκρίθη ὁ Βέμβος, εἶμαι ἀπεσταλμένος παρὰ τοῦ Κ. Ἐδουάρδου...

Ὁ Κ. Σμὶθ ἔκλεισε ταχέως τὴν βίβλον του.

—Σούτ! σινιόρε, σούτ! εἶπεν· ὀνομάζετέ με Ἰεδεδίαν Σμίθ... Ἡ οἰκία αὕτη εἶναι δημοσία, ὡς βλέπετε.

—Ἀσιπὸν, κύριε Ἰεδεδία Σμὶθ, ἐπανέλαβεν ὁ Βέμβος, ἐστάλην ἵνα μάθω θετικῶς ἕως ποῦ ἔφθασε τὸ ἔργον.

—Ὁμιλεῖτε σιγανώτερα, σινιόρε... Τὸ ἔργον; Ὁ Θεὸς ηὐλόγησε τοὺς κόπους μας καὶ εἴμεθα τοῦ λοιποῦ πλησιέστατα εἰς τὸν σκοπόν μας.

—Ὁ μυλόρδος ἐπιθυμεῖ ἀκριβεστέραν ἀπάντησιν, εἶπεν ὁ Βέμβος.

—Θέλετε εὐχαριστηθῆ, μυλόρδε... Εὐαρεστηθῆτε νὰ καθήσητε μίαν στιγμήν.

Ὁ Ἰεδεδίας Σμὶθ ἔτεινε τὴν εἰς τέταρτον σχῆμα βίβλον του πρὸς τὸν ἱππότην Ἄγγελον Βέμβον, ὡς συνήθως παρουσιάζει τις φυλλάδιον ἢ ἐφημερίδα ἵνα κάμῃ τινὰ νὰ λάβῃ ὑπομονήν. Ἐνταυτῷ δὲ ἔσυρεν ἰσχυρῶς ταινίαν κώδωνος, ὅστις ὅμως δὲν ἠκούσθη ἀντηχῶν.

Ὁ Βέμβος ἐκάθησε προσιπὼν ὅτι ἐβιάζετο.

Μετὰ ἓν λεπτὸν ἠδύνατό τις νὰ ἀκούσῃ βῆμα βαρὺ κτυπῶν μὲ ἀξιοπρεπῆ καὶ μετρημένα διαστήματα τὰς σανίδας τῆς κλίμακος τοῦ ὑπογείου.

—Ἔλα, παλικάρι (waiter), ἔλα! ἀνεβόησεν ὁ κύριος Γεδεδίας Σμίθ.

—Νὰ πάρ' ἡ βροντή! τί διάβολο, — ἀπεκρίθη καλοκἀγαθός τις καὶ ἰσχυρὰ φωνὴ, νὰ με ποῦ ἦλθα, ἀνυπόφορη γλωσσοῦ, ἀγαπητή μου κυρία Βλουμβερῆ... Γιατί μόνη ἡ κυρὰ Βλουμβερῆ, νὰ πάρουν ὅλοι οἱ διαβόλοι! ἔρχεται σὲ τέτοια ἀτέριαστη ὥρα, νὰ ζητήσῃ τὴν συνηθισμένην ὀκᾶν της τοῦ σόδα-βάτερ.

—Ἡ Γραφὴ λέγει. Οὐ καταβλασφημήσῃς, εἶπεν ὁ Κ. Σμὶθ, δι' ἐρρινωτάτης φωνῆς.

—Νὰ μὲ κολάσῃ ὁ Θεὸς, Κύριε Σμίθ! ἀπήντησεν ὁ καλοκἀγαθος καπετὰν Πάδδης Ὀχράνης, ὅστις τὴν στιγμὴν ταύτην εἰσῆλθε, καὶ οὗτινος τὸ ἰσχυρὸν σῶμα ἐξῆλθε τόσον βραδέως ἐκ τοῦ κλωβοῦ τῆς κλίμακος, ὥστε ἠδύνατο νὰ νομίσῃ τις ὅτι οὐδέποτε ἤθελεν ἐξέλθει ἐξ αὐτοῦ· — νὰ μὲ κολάσῃ ὁ Θεὸς, κύριε, ἂν αὐτὸ τὸ βιβλίον τὸ λέγῃ, εἶναι καλὸ βιβλίο, νὰ μὲ κάψῃ τὸ στραπελέκι!... Μὰ δὲ βλέπω τὴν καλὴ κυρία Βλουμπερῆ, τὸ κακοῤῥίζικο χωνὶ τοῦ τζαγιοῦ!

—Ἡ κυρὰ Βλουμβερῆ δὲν εἶναι ἐδῶ, Πάδδη, καὶ ἐπιθυμοῦσα νὰ μὴ ἔλθῃ ποτὲ, διότι ὑποπτεύομαι ὅτι ὁ πειρασμὸς τῆς σαρκὸς τὴν φέρει ἐνταῦθα...

—Στὸ διάβολο! εἶπεν ὁ καπετάνιος μορφάζων.

—Σὲ ἐρώνταξα, ἐπανέλαβεν ὁ Κ. Σμὶθ, διὰ νὰ ἀποκριθῆς εἰς τὸν κύριον τοῦτον.

Ὁ Πάδδης ἐστράφη πρὸς τὸν Βέμβον, καὶ τοῦ ἔκαμε στρατιωτικὸν χαιρετισμὸ, ἐνῷ ἔῤῥιπτεν ἐπὶ

(1) Πανταλόνια.

τῆς ἀριστερᾶς χειρίδος τοῦ κυανοῦ ἐνδύματός του τὸ χειρόμακτρον, σημεῖον διακριτικὸν τοῦ φαινομένου ἐπαγγέλματός του.

—Καὶ τί ἀγαπᾷ ὁ ἀξιότιμος κύριος; ἠρώτησεν.

Ὁ Βέμβος ἐπανέλαβεν ἐν ὀλίγοις τὴν ἐρώτησιν τὴν ὁποίαν εἶχε προτείνει εἰς τὸν κύριον Σμίθ. Ὁ Πάδδης ἀνωρθώθη καὶ ἀποβαλὼν τὴν φυσιογνωμίαν ὑπηρέτου ἀνέλαβεν ὄψιν σεβαστὴν, συνειδὼς τὴν ἑαυτοῦ ἱκανότητα, τὴν ὁποίαν ἠξεύρομεν.

—Ὥστε, μὰ τὸ ὄνομα τοῦ Σατανᾶ! — νὰ μὲ κολάσῃ ὁ Θεὸς, — νὰ μὲ κολάσῃ σὰν αἱρετικό! εἶπε ῥίπτων ὑπερηφάνως τὸ χειρόμακτρον, ἠμπορῶ νὰ πληροφορήσω τὸν κύριον, — μὰ τὴν πίστι μου, — ὅτι δὲν μιλᾷ μὲ κανένα κοπέλι τοῦ καφενὲ, ἀλλὰ μὲ τὸ καπετάνιο Πάδδη Ὀχράνη, τὸν ἀρχαῖο καπετάνιο τῆς Γολέτας Ῥέγκας, νὰ πάρ' ἡ τριπλῆ βροντή! τοῦ καταστήματος Γουήην καὶ Γουήην τῆς Καρλίλης, νὰ πάρ' ἡ βροντή!

—Δὲν πρόκειται περὶ τούτου, εἶπεν ὁ Κ. Σμίθ· ἀποκρίθητε εἰς τὸν Κύριον.

—Νὰ τοῦ ἀποκριθῶ, νὰ πάρ' ὁ διάολος τὰ κόκκαλά μου! νὰ τοῦ ἀποκριθῶ!... ἀνεβόησεν ὁ πλοίαρχος· — ναί, κύριε Σμίθ, ναί! αὐτὸ θέλω κ' ἐγὼ, εἰδεμὴ, νὰ ψήνωμαι χωρὶς ἐσπλαγχνία εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων!...

—Ἡ Ἁγία Γραφὴ λέγει· οὐ καταβλασφημήσῃς, ἐψιθύρισεν ὁ Κ. Σμίθ καθ' ἕξιν.

—Καλὰ, κύριε, τί διάβολο! καλά! ἡ Ἁγία Γραφὴ δὲ λέγει· πίποτα· ἐσὺ τὴν κάνεις πολυλογοῦ... Μὰ τὴ τρύπα τῆς κόλασις! ἐπεθυμοῦσα νὰ μάθω, ς' τὴν πίστι μου! — νὰ μὲ κάψῃ ὁ Θεός! — ποιὸν μποροῦν νὰ βλάψουν ἡ βλαστήμιαις, κύριε!... Ὅσο γιὰ τὴν ἐρώτησι τοῦ κυρίου, κανεὶς δὲν ἠμποροῦσε ν' ἀποκριθῇ καλλίτερ' ἀπὸ 'μένα, 'μπορῶ νὰ κάνω ὅρκο γι' αὐτὸ, παρὰ μόνε τὸ χαμένο ἐκεῖνο κορμὶ ποῦ δὲν ἔχει ἄλλο παρὰ κρέας, κόκκαλα, πόρτερ καὶ ζινέβρα, ὁ παινεμένος Σῶνδερ ὁ Ἐλέφαντας... μὰ καὶ πάλαι... καὶ πάλαι νὰ μὲ κρεμάσουν! ἂν ὁ Σῶνδερ ξέρει τὴ πολιτικὴ καὶ τὴν εὐγένεια ποῦ πρέπει γιὰ ν' ἀποκριθῇ ἀρχοντικὰ εἰς τὴν ἐρώτησι τοῦ κυρίου.

Ὁ Βέμβος ἐκτύπησε διὰ τοῦ ποδὸς μετ' ἀνυπομονησίας.

—Βιάζομαι! ἐπανέλαβεν.

—Ὦ! διάβολε! κύριε!... γιατὶ δὲ τὸ λέγετε ἀμέσως!... τὸ λοιπόν! ἡ δουλειὰ πηγαίνει σιγὰ, τὸ Δουβλίνο δὲν ἐχτίστηκε σὲ μιὰ μέρα, μὰ τὸ Θεό! Ξέρετε πῶς εἶναι μακρυὰ ἀπὸ 'δῶ ἴσα μὲ τὸ μέσα μέρος τῆς μπάγκας;... Ὁ Σῶνδερ εἶναι ἕνα ἀνόητο ζῶο, μὰ εἶναι τίμιο παιδί... δουλεύει καὶ πίνει μὲ συνείδησι.

—Ἀλλὰ τέλος πάντων ποῦ εἶναι ἡ ὑπόνομος;

—Ἡ ἀπόνομος, κύριε;... Θαῤῥῶ πῶς θέτε νὰ πῆτε γιὰ τὴ τρύπα, μὰ τὸ Σατανᾶ!... Στὴν πίστι μου, εἶναι ἐδῶ ἀποκάτω ἀπὸ τὰ ποδάρια σας καὶ τὰ δικά μου, νὰ παρ' ἡ βροντή!... καὶ ἀποκάτω ἀπὸ τὰ ποδάρια τοῦ Κ. Σμίθ, ὁποῦ κάνει πῶς μασουλίζει ἕνα κομματάκι Εὐαγγέλιο, νὰ μὲ πάρ' ὁ διάολος!

—Δὲν ἠμπορῶ νὰ καταβῶ μαζῆ σου; ἠρώτησεν ὁ Βέμβος.

—Ἂν μπορῆτε;... Θαῤῥῶ πῶς μπορεῖτε, κύριε... Μ' ὅλο ποῦ πάντα κανεὶς ἄλλος ἀπὸ μένα δὲν βάζει τὴν μύτη του μέσα 'κεῖ... Τί λέτε, κύριε Σμίθ;

—Ὁ κύριος ἔρχεται ἐκ μέρους τῆς Ἐντιμότητός Του, ἀπεκρίθη ὁ Κ. Σμίθ.

—Ἄ! ὁ διάολος νὰ μπῇ μέσα μου! ἀνεβόησεν ὁ Πάδδης ἐκβαλὼν εὐσεβάστως τὸν πῖλόν του, — σᾶς προσκυνῶ, κύριε, κ' ἐκεῖνον ποῦ σᾶς στέλνει... μὰ τὴν πίστι μου, τώρα ἀλλάζει ἡ δουλειά.... Ἡ τρύπα κοντεύει νὰ γίνῃ, κύριε, ἐπειδὴ τις καὶ ἡ Ἐντιμότης του θέλει νὰ τὸ μάθῃ, καὶ ἂν ὁ μπούσουλας δείχνῃ καλὰ, μένουνε τρία ποδάρια τὸ πολὺ πολὺ γιὰ νὰ βγοῦμε σὰν τυμμένα παλληκάρια εἰς τὰ ὑπόγεια τῆς Μπάγκας... καὶ μὰ τὸ Θεό! ἤτανε καιρὸς γιατὶ ὁ δυστυχησμένος Σῶνδερ, — ὁ βρωμοκατεργάρης! — δουλεύει πιὰ μ' ἕνα πλευρὸ, καὶ τῶνα του ποδάρι εἶναι στὸ λάκκο.. Ἄ! μὰ ξέρετε, κύριε, ἐννιὰ μῆνες τώρα εἶναι σὰ τυφλοποντικὸς μέσα στὴ γῆ, καὶ σ' αὐτὸ τὸν καιρὸ σοῦ τράβηξε πιότερη τζινέβρα παρὰ ὅση χρειάζεται γιὰ νὰ βάλῃ στὸ τάφο δέκα χριστιανούς... Νὰ μᾶς κολάσῃ ὁ Θεός!... δηλαδὴ νὰ μᾶς σώσῃ καὶ σᾶς κ' ἐμένα, κύριε... καθὼς καὶ τὸ Κύριο Σμίθ!... Ἀλλὰ θαῤῥῶ, ἐπειδὴ ἐρχοῦστε ἀπὸ μέρος τῆς Ἐντιμότης Του, τὸ γιασάκι δὲν εἶναι καὶ γιὰ σᾶς, καὶ ἂν ἐπιθυμοῦσκατε νὰ δῆτε τὴν τρύπα;...

—Ὁ Βέμβος δὲν ἠδυνήθη νὰ πε ιστείλῃ τὸ πρῶτον κίνημα τῆς διεγερθείσης περιεργείας του.

—Ἡ ἀπόκρισίς μου πρὸς τὸν μυλόρδον τότε θὰ γίνῃ θετικωτέρα, εἶπε· — δέχομαι τὴν πρότασίν σας, κύριε.

Ὁ Πάδδης Ὀχράνης ἀνώρθωσε τὸ ὑψηλὸν αὐτοῦ ἀνάστημα, ἐξέπεμψεν ἓνα ἀνοίξῃ τὸν λάρυγγά του, ἓν ἀντιχητικὸν *νὰ μὲ κολάσῃ ὁ Θεός!* ὅπερ ἔκαμε τὸν Κ. Σμίθ, νὰ ἀνασκιρτήσῃ καὶ διηυθύνθη μὲ ὄῆμα βραδὺ πρὸς τὴν ὀπὴν, ἐν ᾗ τὸ ἐξ ποδῶν ἀνάστημά του ἔγεινεν ἄφαντον δάκτυλον πρὸς δάκτυλον.

Ὁ Ἱππότης Ἄγγελος Βέμβος ἠκολούθησεν αὐτόν.

Κάτωθεν τῆς πρώτης ταύτης κλίμακος ὑπῆρχε μικρά τις ἀποθήκη ἀερώδους ὕδατος κατὰ πάντα ὁμοίου πρὸς τὸ τοῦ πραγματικοῦ καὶ συνήθους ἐμπορίου. Ὁ καπετὰν Πάδδης διῆλθε τὴν ἀποθήκην ταύτην χωρὶς νὰ σταθῇ, καὶ εἰς τὴν ἀπέναντι ἄκραν ἔσυρε μέγα βαρέλιον ὅπερ ἐκάλυπτε θύραν τινά. Ἐντεῦθεν ἤρχιζεν ἡ *τρύπα* τὴν ὁποίαν ἤνοιγεν ὁ Σῶνδερ ὁ Ἐλέφας.

—Μὰ τὸν Σατανᾶ! κύριε, εἶπεν ὁ καπετάνιος, νὰ μὲ συγχωρέσετε ποῦ περνῶ πρῶτος. Μὰ εἶμαι στὸ σπίτι μου.